

05
4670

KÕIGI MAADE PROLETAARLASED, OHINEGE!

KLASSIVÕITLUS

**№ 10 (181)
OKTOOBER
1935**

SISUKORD

	Lhk.
1. <i>J. Laube</i> : Suure oktoobri 18-daks aastapäevaks	1
2. Maha sõda!	4
3. <i>R. M.</i> : Kommunistliku Internatsionaali uuest taktikalikust orientatsioonist	6
4. Kominterni VII kongressi kokkuvõtted	11
5. <i>R. M.</i> : Mida valmistab Eestile faschistlik Saksamaa?	17
6. Lõpetada mängimine kondiloopijatega	19
7. Hiina revolutsioon tõusul	20
8. <i>A. Jakobson</i> : „Tugeva“ valitsuse uus põhiseadus Poolas	26
9. <i>A. R.</i> : Valge Eesti elupäevad	30
10. Avalik teadaanne	30

KLASSIVÕITLUS

Nr. 10 (181)

Oktoober

1935

J. Laube

Suure oktoobri 18-daks aastapäevaks

Äärmiselt raske on üles lugeda kõiki neid suuri saavutusi, millega meie tuleme suure oktoobrirevolutsiooni 18-dat aastapäeva vastu võtma. Enamlaste pealetungimine maa peal, õhus ja maa all on jällegi kaasa toonud ennenägematud võidud.

Meie ei ole enam „Nepi Venemaa“, vaid Nõukogude Liit on nüüd sotsialistlik riik ja ühes sellega ka metalliriik. Meie rahvasissetulek tuleb 97,5% võrd sotsialistlikust sektorist. Meie metallitööstus täitis juba möödunud aastal (esimest korda) oma plaani, ja tänavu saame juba niipalju metalli (12,5 mln tonni), et malmi võime isegi välismaile saata. Sisemaal kaotasime juba ära nõndanim. „paiuki“-süsteemi malmi jaotamises ja panime maksma malmi vabamüügi — nõukogude kaubanduses. Meie masinaehituse tööstuse toodang üksi juba ületab kaugelt tsariaegse Venemaa kogu tööstusetoodangu (10,5 mlrd rubla). Meie ei valmista nüüd ise „mitte ainult sitsi... vaid ka masinaid, mida tarvis on sitsi valmistamiseks, mitte ainult automobiile... vaid ka masinaid automobiilide valmistamiseks“ (Stalin). Automobiile, traktoreid, mitmesuguseid tekstiiltööstuse masinaid ning kõiksugu põllutöömaseinaid jätkub meil tänapäev isegi välismaile vedada. Ekskavaatorid, ekskalaatorid, turbiinid ja generaatorid — kõik masinad ja sisseseaded, mida meie rahvamajanduse tehniline ümberkorraldamine (rekonstrueerimine) vajab, valmistatakse nüüd nõukogude oma vabrikutes ja tehastes. Käesoleva aasta juunis konstrueeriti meil isegi uus roomusktraktori tüüp (CT3—3), mille võimsus on 50—52 HP (hobusejõudu). Plaani järele saab nende uute traktoritega, mida Harkovi ja Stalingradi traktoritehased valmistavad, 45 ha maad üles künda. Tsaari-Venemaal ei olnud üldse auto- ja traktoritööstust, ja traktoreidki oli 1913. a. ainult ... 187 tükki.

Oktoobrerevolutsiooni 18-daks aastapäevaks võime meie elektritööstuse alal mitte ainult sellest kirjutada, et tänavu uued vee- ja auruturbiinid käima pannakse, mis kokku 817 tuh. kv. uut jõudu annavad; mitte ainult sellest, et Sviri jaamas käima pannakse uus, 24 tuh. kv-line turbiin, neli turbiini Kanakiiris (Armeenias), 15 t. kv-line turbiin Niiva jõe peal, neliteist uut auruturbiini teiste raioonide jaamades jne. Meie võime juba sellest rääkida, et suurem hüdroelektrijaam „Dneproges“ juba kolm aastat otsa täielikult varustab energiaga tema lähedal asuvaid alumiiniumi- ja metallurgia-kombinaate, kaugemal asuvaid Dnepropetrovski tehaseid ja Krivoi Rogi rauamaagi kaevandusi. „Dneproges“ on annud juba kolm miljardi kilovattundi elektrienergiat. Kuid mis kõige tähtsam, on see, et *see energia maailmas kõige odavam on*; ta omahind on — 0,516 kop. kilovattund. 1935. aastal jõuame meie oma elektritoodanguga (16,5 miljardi kilovattundi) ette niisugustest riikidest, nagu Inglismaa, Prantsusmaa, Itaalia ja teised; — meist ees on veel ainult Ameerika Ühendriigid ja Saksamaa (kui võrrelda kriisieelse aja toodanguga). Ühe kuu *kiivisõetoodang* on tänavu (8—8,5 mln tonni) suurem kui terve aasta toodang 1921 a.

Naftatoodangu poolest oleme meie esimesel kohal Euroopas, nafta tagavarade poolest aga koguni esimesel kohal maailmas. Ka *värviliste metallide* alal, mille poolest endine tsaari-Venemaa nii vaene oli, et täielikult sisseveost sõltus, oleme käesoleval aastal suuri edusamme astunud. Saporoshje ja Volhovi alumiiniumitehased annavad aastast kuni 20 tuh. tonni seda kergest metalli. Ridderi, Tshimkendi, Uraali, Tagakaukaasia ja teised kombinaadid annavad juba niipalju metalli — vaske, tsinki, tina — et sõjaeelse toodangu taseme enam kui 10 korda ületame (vase alal 2,5 korda).

Rida uusi värvilise metallurgia kombinäate Kesk-Volga piirkonnas, Kasakstanis ja mujal on ehitusel; nende valmisamisega tõuseb meie värviliste metallide toodang sedavõrd, et 1937 aastal sellel alal esimesele kohale maailmas jõuame.

Kullatööstus on juba paar aastat järjekindlalt oma plaani ületanud. Keemiatööstus suurendab oma toodangut, 1934 aastaga võrreldes, 2257 mln rublast kuni 2622,8 mln rublani — kasv 16,2%. 1935 aastal algavad tööd 41 uut mehaniseeritud kivisöökaevandust, 6 uut kõrgahju, 34 marteenahju, 6 elektri-terasesulatamise ahju jne.

Kergetööstuse ettevõtetele tuleb juurde rida kombinäate kiutööstuse alal, puupapi ja paberi tööstuses, suhkrutööstuses jm. Üldse on kogu rahvamajanduse alal kapitalimahutusi 1935 aastal ette nähtud — 21,2 miljardi rubla. Ülesannet: ehitustöödel „kokku hoida miljardeid“ (Molotov) — hakatakse juba mitmel pool ellu viima. Eeskujuks on siin „Asovstalj“ (Krimmis), mis omahinna alandamise plaani täitis ja riigile suure summa kokku hoidis. Riigile kasuandmise teed sammuvad juba mõnda aega suuremad masinaehituse-tööstuse ettevõtted. Tänavu astusid nende eesrindlike „äratasuvate“ hulka ka metallurgia tehased. Esimesena astus selle sammu Makejevka tehas. Tehase direktori sm Gruharia algatusel ei saa Makejevka enam riigi käest abiraha, vastupidi, ta andis riigile mõõdund kuude jooksul juba üle 1,5 miljoni rubla puhast kasu. Makejevka järgnesid teised tehased, sealhulgas ka Magnitogorsk ja „Spetsstali“ trust isegi tervelt. Metallimahinna alandamine on eeltingimuseks teiste saaduste hindade alandamisele ja nõukogude rubla kindlustamisele.

Ka põllumajanduse alal on meil 1935 aastal otsustavad saavutused. Vilja kokkustamise plaani on tähtsamad viljakasvatamise oblastid ja piirkonnad ammu juba täitnud (kuu aega varem kui 1934 a.). Eesrinnas sel alal sammuvad Lenini ordeniga hinnatud Moskva oblast, Gorki piirkond, Krimmi autonoomne vabariik j. t. Üleriiklik üldine ja ühtne karjakasvatuse plaan, mis tänavu esimest korda maksma pandi, andis võimsa tõuke meie karjanduse arengule. Partei ja valitsuse seade viljasaagi tõstmise alal leidis meil kõige parema teostuse suhkrupeetide kasvatuses. Keskmine saak on 125 tsentnerit ühelt hektarilt. Üleliidulise lõök-kolhoosnikude kongressi presiidiumi liige Maria Demtshenko (Kiievi oblastist), kes sm Sta-

linile lubas 1 ha peal 500 ts. peete kasvatada, täitis ausalt oma lubaduse; iga hektaar, mida si Demtshenko lüli kolhoosnikud harisid, annab seega 70* tsentnerit suhkrut. Meie suhkruvabrikud saavad tänavuaasta niipalju tootesäinet, et nende töötamise hooaeg kaugele üle kolme kuu (120—150 päeva) ulatab. Niisamasugune on lugu ka teiste kultuuridega. Enamlaste plaaniline töö kannab vilja.

Nõukogude Liidu rahvas saab iga aastaga ikka rohkem ja rohkem saadusi. Oktoobrirevolutsiooni kaheksateistkümnendaks aastapäevaks on N. Liidus kaotatud ka kaardisüsteem. Kaartide ja toidunormide asemel, mis eelmise viisaastaku alguses ajutiselt maksma pandi, on meil nüüd „nõukogude kaubandus, kaubandus ilma kapitalistideta, ilma spekulantideta“. Linna-rahva varustamine on täielikult riikliku kaubanduse ja tööliste varustamise osakondade (TVO) kaubanduse süsteemile üle antud, maarahva varustamine — tarvitajate ühisustele. Lisaks viietuhandle raiooni-kaubamajale („univermag'id“) asutatakse veel neli tuhat suurt külakooperatiiv-magasini. Nõukogude töörahvas nõuab praegu kõige kõrgema headusega kaupa, ja seda nõudmist peavad täitma meie tööstus ja kaubandus. Kõik eeltingimused selleks on meil nüüd olemas. Isegi veonudus, mis kogu aeg maha kippus jääma, on 1935 a., sm Kaganovitshi juhatusel, ennenägematu edu saavutanud. Kaks-kolm aastat tagasi laeti öö-päevaga 50—55 tuhat vagunit, nüüd aga juba 70—75 tuhat. 10. oktoobril s. a. laeti koguni 79 182 vagunit. Sm Stalini nõudmist: „laadida 75—80 tuhat“, seega juba teostatakse.

Kõikidel rahamajanduse aladel oleme hiiglasammudega edasi jõudnud. „Plaanimajandus eeldab, et laiendamine just neil tööstusaladel sünniks, mille saadused rahvahulkadele eriti tarvilikud on“ (Stalin). Järelikult kasvab iga päevaga saaduste hulk, mis määrab ära töörahva ainelise ja kultuurse olukorra tõusu. Selsamal ajal, kui faschistlik Saksamaal ja faschistlikus valges Eestis kõigi toit- ja tarbeainete hindasid tõstetakse, alandatakse meil, Nõukogude Liidus, tuntavalt ja järjekindlalt leiva ja teiste tähtsamate toitainete hindasid (liha, või, tangud, suhkur, kala jne). Oktoobrirevolutsiooni kaheksateistkümnendaks aastapäevaks ei ole Nõukogude Liidus enam mitmesuguseid hindu — on ühised riiklikud hinnad. Nõukogude rublal

*) Harilikult nendes rajoonides 20—21 tsentnerit.

on jällegi kindlustatud seda alust, mis määrab ära ta kursi ja ostuvõime püsivuse ja tõusu. Nõukogude raha (valuuta) on kõige kindlam raha maailmas.

Tööpalk, mida töölistele riiklikudes sotsialistlikkudes ettevõtetes nõukogude rahast makstakse, on nüüd *otsustavaks hooajaks* saanud töö organiseerimisel ja *tööviljakuse tõstmisel*; kes rohkem ja paremini töötab, see saab ka suuremat tasu. Kommunismi esimese arenemisjärgu põhimõte: „tööd — suudete järele, tasu — töö omaduse ja hulga järele“ — on meil juba maksev. Makejevka tehase töölised valmistavad kõige odavamat malmi, kuid teenivad ka kõige kõrgemat palka. „Töölise Bussõgini palk on 40 rubla päevas. Tema brigaadi tööliste palk, 20—25 rubla päevas, ei ole nüüd enam erandiks.“ *)

Ja seda mitte ainult tööstuses. Paremad kombainerid ja traktoristid teenisid uue tasumaksmise süsteemi juures 3029 rublast kuni 4254 rublani hooaja pealt. Juba möödunud aastal tõusis kolhoosniku elustandard palju kõrgemale kui ta oli olnud endistel üksikmajapidajatel. Harilik nähe endise Venemaa kehv- ja kesktalupeojal oli see, et juuni- ja juulikuul lõpuks aidas viljasalved tühjaks jääda. Seitsme oblasti andmete järele on nüüd kolhoosnikkude viljatagavara aidas järgmiselt kasvanud (1933 a. juulikuus tagavara — 100): 1934 a. — 234,7%, 1935 a. — 295,7%.

Ametiühisuste sotsiaalse kindlustuse eelarve on kasvanud 6,5 miljardi rublani. Üle kahe miljoni töölise ja teenija on tänavu puhkemajades ja sanatooriumides puhunud ja tervist parandanud. Lastesõime võrku laiendatakse linnades 12,2% võrd, külas — 14,5% võrd. Kolme-nelja kuu jooksul on tänavu linnades üksi 374 uut suurt ja ilusat koolimaja üles ehitatud.

„Valmistada ette vajalikud tingimused selleks, et üle maa, üle terve maa, üle terve Liidu üldine sunduslik algõppus läbi viia. See on kõige suuremaid reforme. Ta elluviimine saab olema kõige suurem võit mitte ainult kultuuri väerinnal, vaid ka majanduslikul ja poliitilisel väerinnal. See reform peab aluspinnaks saama riigi hiiglatõusule“ (Stalin).

Nii rääkis sm Stalin 1925 a. 1935 a. on üldõppus juba teostatud tõsiasi. Lapsi õpib 1935 a. alg- ja keskkoolides 25,6 mil-

jonit, see on 2½ korda rohkem kui 1914 aastal. Kõrgematesse koolidesse on tänavu aasta vastu võetud 1 miljon 645 tuhat õpilast. Kuid töörahvas ei õpi mitte ainult koolides. Töörahvas õpib ka otsekohe *valmistuse protsessis*. Rasketööstuses üksi on riikliku tehnilise miinimumi eksami ära annud 853 tuhat töölise, suurem osa neist „väga hästi“ ja „hästi“. Tähtsamateks ja suuremateks koolideks töörahvale olid ka niisugused ehitusetööd, nagu Balti-Valg mere kanal, Moskva maaalune raudtee, Volga-Moskva kanal. Sotsialistliku riigi pealinna (Moskva) ümberkorraldamine, mille üldplaan 1935 aastal on välja töötatud ja kinnitatud — ka see on üks suuremaid kooli töörahva hulkadele.

Nõukogude Liidus kasvab uus sotsialismi ajastu inimene. See on uus inimene, kes piiramatu truuduse ja armastusega suhtub oma isamaasse, kellel on kindel usk partei poliitikasse. See uus inimene sisaldab eneses lõpimatut algatusvõimet ja tahtejõudu sotsialismi ülesehitamisele aktiivselt kaasa aidata. Ülesseatud eesmärk peab kätte võidetama. Looduse jõud vallutatakse ja pannakse meie suure sotsialistliku isamaa töörahva teenistusse. Iga päev toob meile uusi tõestusi nõukogude sotsialismi inimeste võitudest. Merepõhjast ülestõstetud jäälohkuja „Sadko“ tungis Põhja Jäämeres kõige kõrgemate paralleelideni ja kogus kõige rikkalikumaid teaduslikke andmeid. Turmeenia kolhoosnikud tegid ratsarännaku läbi otsatute liivakõrbete Kesk-Aasiast Moskvasse (3400 kilomeetrit). Rühm punaväe alamkomandere sõitis suuskadega Irkutskist Moskvasse. Leningradi noored marssisid jala punasest Lenini linnast Ida-Siberi piirkonda — Tshita linna. Jalgratastel sõitsid Habarovskist Moskvasse raudtee kaitsepolgu lööklased; tee pikkus — 9174 kilomeetrit. Paatidega Baikali järvest Moskvasse (9400 klm) sõitsid Irkutski pedagoogilise instituudi üliõpilased. Leningradi kehakultuuri instituudi õpilased Pjässetskaja ja Sischemareva hüppasid langevarjuga 7932 meetri kõrguselt ilma hapnikuaparaadita alla, võites sellega uue üleilmse rekordi. 26 juunil tõusid prof. Verigo ja komandeerid Sille ja Prilutski õhupalliga kuueteistkümmet tuhande kilomeetri kõrgusele. 10 augustil tõusis lendur Jevsejenko lennukiga 11 080 meetri kõrgusele. Noored komandeerid Romanov ja Babõkin sõitsid õhupalliga Moskvast Kesk-Aasiasse ja võitsid seega ajapikkuse ja kauguse maailmarekordid (2300 klm, 56 tundi õhus). Donbassi sõekaevanduse tööline sm Stahanov andis ühes vahetuses 6 tunniga endise ha-

*) „Pravda“, 12/X—35. Bussõgini töö kohta vaata alamal.

rilliku 6—7 tonni asemel — 102* tonni kivisütt. Gorki linna Molotovi nimelise autotehase tööline sm. Bussõgin ületab võlde väjatöötamise normi, mis Fordi tehastes maksev on. „Skorohodi“ saapavabrikus andis sm Smetanin sotsialistliku tööeeskuju sellega, et oma töö alal hariliku normi ligi 200% võrd ületas. Ja kõik see sünnib „mitte selleks, et teiste ees kelkida, et esimene olla, ja mitte raha pärast“; nagu ütleb sm Stahanov; „midagi muud, teist, midagi suurt haaras mind“.

Sm Stalini seaded „tehnikat saduldada“, „tehnikast välja pigistada kõik, mis võimalik“, teostatakse. Stahanovi, Smetanini, Bussõgini ja tuhandete teiste tööliste rekordid on tõestuseks, et sotsialism võib anda palju kõrgema tööviljakuse kui kapitalism. „Tööviljakus, see on lõppude lõpuks kõige tähtsam, kõige peamiseks uue ühiskonna võiduks... Kapitalismi võib lõpulikult võita ja ta saab lõpulikult võidetud sellega, et sotsialism uue, palju kõrgema tööviljakuse loob“ (Lenin).

Teise viisaastaku lõpuks peame meie kapitalistlike riikidele järele jõudma ja neist ette minema. 1935 aasta saavutused, iseäranis „stahanovi-liikumine“, on tõestuseks, et see ülesanne teostatakse. Otsustavamaks ja tähtsamaks ülesandeks on praegu *sotsialistlikku võitlust veel*

* Hiljem ületas ta selle rekordi ja andis 227 tonni: teiste stahaanovlaste saavutused ületavad juba 500 tonni ühes vahetuses.

kõrgemale astmele tõsta, *Stahanovi ja Bussõgini* meetodid kõikidel rahvamajanduse aladel tarvitusele võtta. Kõige ägedamat võitlust tuleb pidada nende oporunistide vastu, kes stahanovi-liikumise arendamist takistavad, kes selle liikumise laiendamisele kaasa ei taha aidata.

Otsustavat võitlust on tarvis jätkata ka *Sinovjevi-Kamenevi jõugu jäänuste vastu*. Ei tohi unustada, et kõikisugused kapitalismi jäänused piiritagustelt sotsialismi vaenlastelt ikka edasi toetust saavad; ei tohi unustada, et mõned fashistlikud riigid väga ahnelt Nõukogude Liidu rikkustele vaatavad, N. Liitu tükkideks kärastada, nõukogude võimu hävitada tahaksid. See nõuab meilt tuhatkordset valvelolekut, kuigi meie ei karda ühtegi vaenlast. Sest meil on maailma kõige tugevam kaitseväge, meie punaväge, mida — nagu isegi kapitalistliku ilma asjatundjad imestades kinnitavad — terve Nõukogude Liidu töörahvas, kogu rahvas, toetab, *sest et ta oma punaväge armastab ja austab*. Meil on kõige tugevam majanduslik seljatagune — sõltumatu kapitalistlike riikidest. Meil on kindlad reservid. Meil on kogemusrikkad, klassisõjas karastatud juhid. Ja lõpuks — meil on kindel kui kalju, kõige parem kommunismi strateeg — kogu rahva, üleilmse proletariaadi juht sm *Stalin*. Kas ei anna see küllaldaselt põhjust Suure Oktoobri 18-dal aastapäeval hüüda:

Võit on sotsialismil! Võit on meil!

Maha sõda!

Kõigile töölistele ja nende organisatsioonidele!

Kõigile sõjavastastele ja rahusõpradele!

Kõigile rahvastele, kes ei taha 1914—1918 a. a. maailma tapatalgu kordumist!

Suurte kapitalistlike riikide, kõigepealt Inglismaa ja Itaalia, imperialistlik võitlus Abessiinia ümber ajas itaalia fashismi abessiinia rahvale kallal tungima. Itaalia lennukid pommitavad Abessiinia rahulikke linnu ja külasid.

Inglise imperialism valmistab ennast, Abessiinia „iseseisvuse“ eest hoolitsemise kahtlase sildi all, sõjale Itaalia vastu — Abessiinia valdamise pärast. Inglise laevastik on valmis. Ühes Inglismaaga nõuavad teised imperialistlikud riigid, justkui rahu jaluleseadmise huvides, protektoraaati Abessiinia üle. Teiste maade sõjaõhutajad

on palavlikult tegevuses. Fashistlik Saksamaa püüab Aafrika sõda Leedule kallaltungimise ettevalmistamiseks ära kasutada. Saksamaa, Poola ja Ungari sepitsevad blokki pealetungimiseks Ida-Euroopas. Austria küsimus seatakse uuesti päevakorda. Sõjalised sekeldused Euroopas vabastaksid jaapani imperialistide käed Kauges Idas Hiina ülejäanud osa vallutamiseks sõjariistade abil ja suurendaksid nende agressiivsust Nõukogude Liidu vastu. Itaalia fashismi sõda Abessiinia vastu võib saada uue üleilmse imperialistliku sõja eelmänguks.

Kahekümneviandal septembril, kaheksa päeva enne sõjategevuse alustamist, pööras Kommunistlik Internatsionaal Sotsialistliku tööliste Internatsionaali poole ettepanekuga sõja vastu ühiselt välja astuda.

Sotsialistlik tööliste Internatsionaal pole seniajani meie ettepaneku peale jaatavat vastust annud, sest tema ridades on suured vastuolud. Need ollused Sotsialistlikus tööliste Internatsionaalis, kes kokkuleppe tagajärjel oma kodanlusega seotud on, ei muretse niivõrd rahu säilitamise eest, kui oma valitsevate klasside imperialistlikkude huvide eest. Seepärast takistavad nad kõige jõuga töolisteklassi tegevuseühtsuse maksmapanemist igal üksikul maal ja rahvusvahelises ulatuses.

Sellel eriti tõsisel silmapilgul, mil miljonite elu on kaalule pandud, peab tööliste klass võimukalt nõudma, et — ühise väerinna vastaste vastupanekust hoolimata — saaks tee puhtaks tehtud proletaarse ühtsuse võimsale voolule. Meie oleme veendunud, et ühtsa väerinna pooldajad Sotsialistliku tööliste Internatsionaali ridades selleks kõik teevad, et Kommunistliku Internatsionaali ettepanek saaks vastu võetud.

Mitte ühtegi minutit ei või enam kaotada: Mitte ühekski silmapilguks, ei või edasi lükata kõigi töölisteorganisatsioonide, kõigi rahusõprade tegevuseühtsuse maksmapanemist kõigil maadel selleks, et faschistlikku sõjaalgatajat isoleerida ja ohjeldada.

Kommunistlik Internatsionaal kutsub kõiki oma seksioone viibimata kogu töörahva võimsate sõjavastaste *väljaastumiste* organiseerimisele asuma. Kommunistlik Internatsionaal pöörab sotsialistlikkude tööliste, nende organisatsioonide ja parteide poole tungiva kutsega, senini olnud vastuoludele vaatamata ühiselt, õlg õla kõrval, faschistlikkude sõjaõhutajate vastu välja astuda. Kommunistlik Internatsionaal kutsub kõiki töölisi, kõiki nende organisatioone, ükskõik, missugusest voolust nad ka oleksid, kõiki sõjavastaseid, kõiki rahusõpru, kõiki rahvaid, kes üleilmse sõja koleduste kordumist ei taha, oma jõudusid selleks koonnada, et itaalia faschismi alanud röövsõda katkestada, temale rasket hoopu anda ja sellega itaalia rahvast tema vabastusevõitluses toetada. Ta kutsub iga üksiku maa töolisteklassi kõige suuremale valvsusele oma imperialistlikkude valitsuste poliitika suhtes. Kommunistlik Internatsionaal kutsub töörahvast ära hoidma, et sõda ka teistesse riikidesse ei laieneks, takistama, et Itaalia-Abessiinia sõda uueks üleimseks veresaunaks ei muutuks.

Kõigi maade proletaarlased ja töörahvas! Organiseerige viibimata kõigis ettevõtetes, kõigis organisatsioonides, kõigis ametiühingutes, kõigis kooperatiivides, kõigis spordi- ja kultuur-hariduse organisatsioonides, kõigis omavalitsustes ja parlamentides — kõikjal! — üksmeelseid väljaastumisi sõja vastu! Kogunege võimsatele miitingutele ja meelevaldustele! Tarvitage olukorrale vastavalt ka teisi mõjuvaid hulgaliste väljaastumiste vorme. Näidake itaalia faschismile, et teie ei talu tema sõjalisi provokatsioone! Näidake valitsevatele klassidele oma võimsust rahu eest võitlemises!

Kõigi töölisteorganisatsioonide ja kõigepealt transporditööliste, raudteelaste, mereeste ja sadamatööliste organisatsioonide tegevuseühtsusega püüdke läbi viia, et mitte ükski rong, ega mitte ükski laev itaalia sõja toetamiseks Abessiiniasse ei läheks. Selle löökliku abinõu elluviimine tähendab Itaalia piiramist raudse eraldamisvõruga ja tema poolt alatud sõja nurjamist, tähendab hoopu kõigi faschistlikkude sõjaõhutajate käte pihta, kes endid itaalia faschismi eeskujule järgnemiseks ette valmistavad.

Rahvasteliidus esindatud suuremate kapitalistlikkude riikide valitsused teevad selle liidu uuesti jälle jõuetuks. Imperialistlikkude riikide omakasupüüdmise huvide mäng teeb Rahvasteliidu mõjuva kollektiivse väljaastumise faschistlikkude sõjaalgatajate vastu võimatuks. Sõjast pääsemine on rahvusvahelise proletariaadi ja tema organisatsioonide käes, see oleneb nende ühisest, võimsast väljaastumisest. Nõukogude Liidu, sellele ainukese riigi rahupoliitika, kes otsustavalt imperialistlikkude maadeahnitsemiste vastu võitleb ja järjekindlalt rahupoliitikat ajab, on rahvusvahelise proletariaadi kõige tugevam kants tema kasvavas võitluses imperialistlikkude sõdade vastu, võitluses rahu asja eest.

Ähvardava hädaohu tunnil hüüab Kommunistlik Internatsionaal:

Kõige maade proletaarlased ühinege: Mitte ühtegi rongi, mitte ühtegi laeva itaalia sõja toetamiseks Abessiinias!

Piirame faschistlikud sõjaõhutajad raudse eraldamisvõruga:

*Käed abessiinia rahva küljest!
Maha imperialistlik sõda!
Elagu nõukogude rahupoliitika!
Elagu rahu!*

Kommunistliku Internatsionaali täidesaatekomitee.

R. M.

Kommunistliku Internatsionaali uuest taktikalikust orientatsioonist

„Meie kongress oli *Kommunistliku Internatsionaali uue taktikaliku orienteerumise kongress*“, ütles sm Dimitrov oma kõnes Kommunistliku Internatsionaali VII kongressi lõppkoosolekul.

Neil sm Dimitrovi sõnadel on kõige suurem tähendus kõigi maade kommunistlike kudele parteidele, sest selles väites on kõige lühemalt kokku võetud Kommunistliku Internatsionaali VII kongressi kõige tähtsam tulemus.

Peaküsimuseks kongressi töödes oli *ühtsa väerinna* küsimus. Punase joonena käis läbi kõigist kongressi päevakorra punktidest proletariaadi ühtsa väerinna loomise ja arendamise küsimus võitluses fashismi ja sõja vastu, võitluses kapitali pealetungi vastu. Kongress kriipsutas kõige tugevalt alla, et töolisteklassi tegevuse ühtsuse saavutamise nii rahvuslikus kui üleilmlikus ulatuses on selleks võimsaks relvaks, mis töolisteklassil võimaldab end edukalt kaitseda klassivaenlase vastu ja ka üle minna vastupealetungile fashismi ning kodanluse vastu üldse.

Just see kongressi seade ühtsa väerinna kõige laiema, julgema, tõelikult enamliku arendamise kohta, *ühtsa väerinna taktika uut moodi arendamise kohta*, on üks tähtsamaid, isegi kõige tähtsam osa Kommunistliku Internatsionaali uues taktikalikus orientatsioonis.

Millest on tingitud muudatused ning milles seisab ühtsa väerinna taktika uut moodi käsitlemine?

Et välja töötada õiget, revolutsioonilikkude taktika liini käesoleva ajajärgu jaoks, pidi kongress kõigepealt kaine hinnangu andma neile muudatustele, mis viimaste aastate vältel rahvusvahelises olukorras ning üksikutel maadel on sündinud. Marksismileninismi elava meetodi abil analüüsis kongress rahvusvahelist olukorda, klassijõudude vahetõid ning töolisteliikumise seisukorda. Olukorra tähtsamate muudatustena, mis Kommunistliku Internatsionaali ning ta sektioonide taktikale otsustavat mõju avaldavad, toonitas kongress:

sotsialismi lõpulikkude ja jäädvat võitu Nõukogude riigis, mis töötajaid ja kurnatuid kogu ilmas võitlusele vaimustab kapitalismi vastu;

kapitalismi ajaloos kõige suuremat majanduskriisi, millest (kui ka surutisest)

ilmakodanlus, vaatamata kõigile tema poolt tarvitusele võetud abinõudele, üldiselt välja pääsenud ei ole;

fashismi pealetungi, ta võimuletulekut Saksamaal, uue imperialistliku sõja ning Nõukogude Liidule kallaletungi hädaohu kasvu;

poliitilist kriisi, mis Austria ja Hispaania tööliste sõjariistus võitluses fashismi vastu väljendus, ning vägevast fashismivastast liikumist Prantsusmaal;

töörühvahulkade revolutsioniseerumist, klassivõitluse teravnemist, ühtsa väerinna liikumise arenemist kapitalistlikkudel maadel;

revolutsiooniliku liikumise laienemist asumaadel ning nõukogude revolutsiooni edu Hiinas. —

Selsamal ajal märkis kongress ära ka II Internatsionaali juhtivate parteide — Saksamaa ja Austria sotsiaaldemokraatia — pankrotti ning läbikukkumist, mille tagajärjel on eriliselt suurenenud sotsiaaldemokraatlikkude tööliste pettumus sotsiaaldemokraatia poliitikast. See kutsus esile sügava kriisi II-ses Internatsionaalis ja põhjustas eraldumise kahte leeri sotsiaaldemokraatlikkude parteides. Ühel pool — kodanlusega klassilikkude koostööd jätkata püüdva reaktsiooniliku olluse leer, teisel pool — ühist väerinda pooldava ning ikka enam revolutsioonilikkude võitlusele ülemineva revolutsioniseeruva olluse leer.

Sellest olukorrast tegi Kommunistliku Internatsionaali VII kongress enamlikult kõik vastavad järeldused.

Fashism on kogu tööraha kõige vihasem vaenlane — konstateris kongress. Fashism toob kõige jõhkramat kapitali pealetungi töörahvale. Fashism toob piiramatu marurahvuslust, toob imperialistlikku sõda. Fashism toob metsikut reaktsiooni ning kontrevolutsiooni. Vaatamata poliitilise meelsuse erinevusele tööraha üksikute kihtide vahel, rüüstab fashism kogu töörahvast, võtab talt kõik ta õigused ning vabadused, püüab *kogu töörahvast* muuta sõnatuks tööloomaks.

Sellepärast nõuab võitlus kapitali pealetungi, kodanluse reaktsioonilikkude samade ning fashismi vastu tungivalt kõikide töolisteklassi osade tegevuse ühtsuse jaluleseadmist — ütleb kongress oma otustes. Seda töolisteklassi tegevuse ühtsust

on vaja luua nüüd, olenemata sellest, mis sugusesse organisatsiooni üks ehk teine tööline kuulub; sellega ei tule oodata seni kuni tööliste enamus ühineb ühisel platvormil võitluseks kapitali võimu kukutamiseks.

„Töölisklassi ühtsa võitluse-väerinna teostamine on käesoleval ajaloolisel ajajärgul rahvusvahelise töölisteliikumise peamiseks, lähemaks ülesandeks — kirjutab kongress oma resolutsioonis, mis vastu võetud sm Dimitrovi aruande puhul.

Ning eriti sellepärast, et töölisklassi tegevuse ühtsuse ning ühtsa väerinna loomine kõige pakilikuma iseloomuga ülesanne on, et see ülesanne kogu töölisteliikumisele peamiseks ülesandeks on, peavad ka kommunistlikud parteid ühtsa väerinna taktikat uut moodi tarvitama. Kongress nõuab kõikidelt kommunistlikudelt parteidelt, et nad ei rahulduks kõnedega ühtsast väerinnast ning kommunistlike pöhiühenduste (proletariaadi diktatuuri ning nõukogude valitsuse) palja kuulutamisega. Kongress nõuab, et kommunistlikud parteid kõik oma jõud kokku võtaks, selleks, et *tegelikult* ühtsat väerinda kapitali pealetungi, fashismi ning sõja vastu teostada. Kongress nõuab, et kommunistlikud parteid kõikides töölisklassi, oma maad ning rahvast puudutavates küsimustes konkreetset, aktiivset poliitikat ajaksid, ning kõiki oma taktikalikke samme olukorra kainele hinnangule rajaksid. Sarnase taktika alusel, mis esitab töölisklassi huvisid, peavad kommunistlikud parteid teostama töölisklassi kõikide osade tegevuse ühtsuse. Sellel alusel *suunduvad* nad seda teostada.

Kuid et töölisklassi tegevuse ühtsust saavutada, selleks on vaja otsustavalt läbi murda sellest vastupanu müürist, mida sotsiaaldemokraatia tagurlikud juhid töölise ühtsa väerinna vastu üles seavad, on vaja purustada kõik nende tagurlikud väited ning aidata töölisehulkasid selgusele jõuda ühtsa väerinna vajadusest. Ühtlasi peavad aga kommunistlikud parteid oma enese ridadest välja rookima kõik sektantsuse jäänused, mis käesoleval ajajärgul endast kõige suuremat takistust kujutavad kommunistliku hulgalise poliitika teostamisel. Endaga rahulolev sektantsus ei mõista ühtsa väerinna tähtsust ning vajadust, ta tõukab eemale töölisi ning nõrgendab töölisklassi võitlust klassivaenlase vastu, fashismi vastu.

Võideldes töölisklassi ühtsa fashismivastase väerinna loomise vastu püüavad mitmed sotsiaaldemokraatia tagurlikud juhid kommunistide tegevust ühtsa väerinna

teostamisel kui „kommunistide manöövrit“ kujutada. Mäletatavasti püüdis ka Eestis mõni aeg tagasi Joonas niisuguste väidete töölisi ühtsast väerinnast eemale hoida. Kommunistid tahtvat ühtsa väerinnaga vaid sotsiaaldemokraatlikke parteisid purustada — seletavad need tagurlikud härrad.

Seda ühtsa väerinna vaenlaste väidet ei lükka ümber mitte üksnes kommunistide ennastalgav tegevus ühtsa väerinna loomisel ja arendamisel Prantsusmaal, Austrias ning Hispaanias, vaid ka kommunistide võitlus ühtsa väerinna eest teistel maadel. Kõigile on teada, et see kommunistlik partei oli, kes Prantsusmaal ühtsale väerinnale aluse pani. Sel ühtsal väerinnal läks korda fashismi esimesi rünnakuid edukalt tagasi lüüa. Ilma ühtsa väerinnata poleks see võimalik olnud.

Kommunistid võitlevad tööliste ühtsa väerinna eest selleks, et töölisklassi ja kogu töörahva huvisid kaitseks. Kuid kommunistid ei salga, et nad tööliste ühtsa väerinna teostamise eest võideldes kõigest jõust võitlust peavad ka klasside koostööpoliitika vastu, mida sotsiaaldemokraatia ajab. Sest see poliitika on selleks tõukeks, mis töölisklassi edukat võitlust kodanluse ja fashismi vastu takistab.

„Töölisklassi otsekoheste majanduslike ja poliitiliste huvide kaitsemine, ta kaitsemine fashismi vastu peab kõikidel kapitalistlikudel maadel tööliste ühtsa väerinna lähtepunktiks olema, ning selle peamise sisu kujundama“, ütles kongress. See kongressi seade on põhiseadeks kõikidele kommunistlikele parteidele. Võitluses kapitali pealetungi, reaktsiooni ja fashismi vastu ei või kommunistlikud parteid rahulduda vaid sellega, et nad töölisi üles kutsuvad võitlema proletariaadi diktatuuri eest. *Töörahvale on vaja näidata, mida tal täna teha tuleb, et end fashismi vastu kaitseks*. Siin üldised sõnad ei aita. Vaja on võtta töötava rahva otsekoheamad nõudmised nii majanduslikult alalt (palga- ja töötingimused, maksud, võlad, toidu- ja tarbeainete hinnad jne) kui ka poliitiliselt alalt (töörahva demokraatlikud õigused ja vabadused jne) nõudmised, mis töörahva võitlust fashismi vastu soodustavad, ning nende nõudmiste alusel töörahva ühtsat väerinda arendada.

Kuna aga fashism mitte üksnes töölisklassi vastu sihitud ei ole, vaid kogu töötava rahva vastu, tegelikult rahva üheksa kümnendiku vastu, nagu seda tähendas kongressil sm Dimitrov, ning fashismivastases võitluses järelikult rahva rõhu

enamus huvitatud on, siis poleks sugugi õige, kui fashismivastast ühtsat väerinda mitte ei püütaks laiendada ka teiste kihide peale, mitte ei püütaks luua fashismivastast rahvaväerinda. Töölisklassi ülesanne seisab selles, et proletariaadi ühtsat väerinda luues ühtlasi ühtsasse tegevusse fashismi vastu tõmmata ka talurahvast, haritlasi, väikekodanlust, et *luua proletariaadi ühtsa väerinna alusel fashismivastast rahvaväerinda*.

Ühtsa väerinna ja rahvaväerinna arenemist ei tohi aga kommunistlikud parteid püüda mingisuguse ühtlase skeemi raamidesse suruda, — hoiatas kongress. Skematism ning eluta vormidest kinnihoidmine on kõige suuremaks hädahouks tegelikule ühtsa väerinna võitlusele. Oleneb kohalikkudest oludest, töölisklassi võitlustasemest jne, kujuneb — ning peabki kujunema — ühtne väerind igal maal erinevates vormides. Kõige laiemal määral ära kasutades teiste maade töölisklasside kogemusi, ei või aga kommunistlikud parteid neid kogemusi mehaaniliselt oma maale üle viia. Ühtsa väerinna vormid peavad võrsuma iga maa konkreetsetest tingimustest.

Nii, näiteks, oleks võimata sarnast fashismivastast rahvaväerinda, nagu seda on edukalt fashismi vastu võitlev rahvaväerind Prantsusmaal, ilma vastavate muudatusteta Inglismaa või Ameerika Ühendriikide oludesse istutada. Kuna rahvaväerind Prantsusmaal poliitiliste (kommunistliku, sotsialistliku, radikaalse) parteide vahelise ning ametiühingute vahelise kokkuleppe vormi omandab, ning ühistes meeleavaldustes, koosolekutes jne (kuid tihti ka kooskõlastatud esinemises valimistel) väljendub, siis peab ta teistel maadel, erineva olukorra-tagajärjel, erinevaid vorme omama. Ühendriikides — näitas kongress — võtab fashismi- ja reaktsioonivastane rahvaväerind omapärase — tööliste ja talupoegade partei kuju, kelle võitluse terav ots fashismi ning monopolistliku kapitali vastu on sihitud. Inglismaal aga areneb tööliste ühtsa väerinna võitlus praeguse „rahvusliku“ valitsuse vastu, leiboristliku (töölisepartei) valitsuse eest, ühtsa väerinna nõudmiste alusel.

Ühtsa väerinna aluspõhjaks on aga ja jääb kõigil maadel hulkade ühine tegevus ja võitlus. Saavutades kokkuleppeid — kas lühema või pikema aja peale, kas ühe või mitmesuguste küsimuste kohta — ühiseks tegevuseks sotsiaaldemokraatlikude parteidega, reformistlikkude ametiühisustega ja teiste töörahva organisatsioonidega

proletariaadi klassivaenlase vastu, peavad kommunistlikud parteid pearõhku panema *töörahvahulkade* tegevuse ning võitluse arendamisele. Ühtsa väerinna kokkulepped organisatsioonide vahel ei tohi jääda vaid latvade kokkulepeteks. Allorganisatsioonid peavad üldiste ja kohalikkude küsimuste ümber energilikumalt ühtsa väerinna arendamise tegevust avaldama. Pealegi tuleb meeles pidada seda, et käesoleval ajajärgul enamjagu sotsiaaldemokraatlikke parteisid veel ühtsa väerinna vastu välja astuvad, ning et neil maadel kõigepealt sotsiaaldemokraatlikkude parteide lihtliikmed ning allorganisatsioonide tegelased ikka enam ühtsat väerinda pooldavad. Sellepärast soodustab ühtsa väerinna loomine hulkades, kohalikkude organisatsioonide vahel hulkade võitluse arendamist nende nõudmiste eest, ning avaldab ka mõju sotsiaaldemokraatia juhtidele ja kõhklevale ollusele, neid ka ühtsasse väerinda tõmmates, või neid sundides endid lõpulikult paljastama — kui ühtsa väerinna vastaseid.

Kongress toonitas, et ühtsa väerinna võitlus ei piirdu ainult võitlusega tööliste ja töörahva otsekoheste, igapäevaste nõudmiste eest. *Võideldes töörahva päevahuvide eest peavad kommunistlikud parteid oskama ka iseseisvat, töölisklassi huvidele vastavat poliitikat ajada*. Arendades töörahva ühtsat väerinda fashismi peale tungi vastu — töörahva demokraatlikkude õiguste ja vabaduste kaitseks, peavad kommunistlikud parteid oskama tööliste hulki võita klassivõitluse poliitikal ning õpetama neile kodanluse võimu revolutsiooniliku kukutamise vajadust.

Ühtsa väerinna võitlus ei lõpe päevahuvide eest võitlemisega. Ühtne väerind peab arenema *võitluse ni võimu eest*. Ühtne väerind on selleks tõstekangiks, mida töölisklass võitluses võimu eest ära kasutama peab. Ühendades oma klassijõudusid võitluseks fashismi ja reaktsiooni peale tungi vastu arendab proletariaat oma klassivõitlust ning läheb, vastava olukorra saabudes, üle võitlusele fashismi ja kapitalismi võimu kukutamise eest.

Selles võitluses, poliitilise kriisi olukorras, peavad kommunistlikud parteid töölisklassi ühtsa väerinna ette ikka *laiemaid ülesandeid* seadma ning põhjapanevaid juhtsõnu esitama. Olukorras, kus valitsevad klassid enam ei suuda tööliste liikumise võimsat tõusu maha suruda, peavad kommunistid töölisklassi jõudusid koguma võitluseks tööliste kontrolli sisse seadmise eest tööstuse ja pankade üle,

politsei laialisaatmise ja ta käest relvade ära võtmise ning relvastatud tööliste miilitsa loomise eest. Sarnase olukorra saabudes peavad kõik kommunistide nõudmised sellele sihitud olema, et veel enam nõrgendada kodanluse majanduslikku ja poliitilist võimu, eraldada hulkadest paindlikke parteisid, et veel enam suurendada töölisteklassi revolutsioonilikkude rünnakut ning töölisi revolutsiooniliku võimuvõtmise vahendite lähedusesse tuua.

Kui sarnase hulgalise liikumise tõusu juures — ütleb kongress — vajalikuks osutub *proletaarse ühtsa väerinna või faschismivastase rahvaväerinna valitsust luua*, mis veel pole proletariaadi diktatuuri valitsus, kuid mis enda peale võtab otsustavate sammude läbiviimise faschismi ja reaktsiooni vastu, siis tuleb kommunistlikul parteil sarnase valitsuse loomise eest võidelda.

Kuid ühtlasi hoiatab kongress sellest valitsusest valesi arusaamise eest. Sarnane ühtsa väerinna valitsus pole mitte mõni „laiendatud sotsiaaldemokraatlik valitsus“. Sotsiaaldemokraatlikud valitsused on kapitalismiga klassiliku koostöötamise abinõud. Ühtsa väerinna valitsus on aga põhimõtteliktult teistsugune. Ta kujutab endast „proletariaadi revolutsiooniliku eelväe ja teiste faschismivastaste parteide koostöötamise abinõu kogu töötava rahva huvides“ (Dimitrov). Ühtsa väerinna valitsuse ülesandeks on otsustava võitluse korraldamine faschismi ja reaktsiooni vastu. *On võimalik* — ütles sm Dimitrov omas kõnes, — *et ühtsa väerinna valitsus realmaadel üheks tähtsamaks vormiks osutub üleminekul proletaarsele revolutsioonile.*

Mitmel pool kukkusid sotsiaaldemokraatlikud ajalehed pärast sm Dimitrovi kõne avaldamist seletama, et nüüd peaksid sarnased kommunistlikud parteid, nagu Rootsi, Taani jne omad, kus sotsiaaldemokraatlikud valitsused on, omalt poolt neid valitsusi toetama. Arusaadav, et seesuguseid seletusi ükski tööline tõsiselt võtta ei tohi. Sotsiaaldemokraatlikud parteid Rootsis, Taanis, Belgias jne, jne lubasid hulkadele nende olukorra parandamist — siis kui nad veel valitsuses ei olnud. Mida tegid nad aga valitsuses olles?

Taani sotsiaaldemokraatlik valitsus pani maksma „kriisi kokkuleppe“, mis kapitalistide ja mõisnikkude olukorda parandab — *tööraha arvel*; võttis töolistelt streigiõiguse ning valmistab ette tööliste demokraatlikke õigusi piiravat uut valimiseseadust. Rootsi sotsiaaldemokraatlik valitsus, tollimaksude alandamise asemel, vaid kõr-

gendas mõningaid tollimakse, suurendas riigikulusid sõjaväe eelarve katteks, püüdis maksma panna ametiühingute vastu sihitud seadust jne. Enne valitsusesse pääsemist lubasid Belgia sotsialistid ära kaotada kõik erakorralised dekreedid, kuid kui nad valitsusesse olid saanud, jättis sotsiaaldemokraatlik valitsus kõik 150 erakorralist dekreeti jõusse ning viis omalt poolt seesuguseid sammud läbi, mis pangahärradele tööraha arvel, frangakursi allalöömise tagajärjel, neli ja pool miljardi franka puhaskasu tõid. Seesuguseid ja sarnaseid näiteid võib tuua igalt maalt — olgu Inglismaalt või Eestist, Tshehoslovakiast või Prantsusmaalt.

Sotsiaaldemokraatlikud valitsused ei kasuta võimulolekut selleks, et kapitalismi nõrgendada ning kukutada, vaid püüavad kõigiti kapitalismi iga pikendada. Sellepärast ei või töolisteklass niisuguseid sotsiaaldemokraatlikke valitsusi toetada. Töolisteklass ja ta eelvägi — kommunistlik partei — võivad toetada ainult niisugust valitsust, kes tõelikkude võitlust rahva vaenlaste — kapitalistide, faschistide jne — vastu korraldab, töolisteklassile tegevusevabaduse annab ning tööraha peanõudmistele täitmisele asub. Niisugune valitsus on ühtsa väerinna või faschismivastase rahvaväerinna valitsus.

Ühtsa väerinna igakülgeks arendamiseks nõudis kongress kõikidelt kommunistidelt järjekindlat otsustavat võitlust *ametiühingute ühtsuse eest* igal maal ja ka rahvusvahelises ulatuses. Tuntavad edusammud on sel alal saavutatud Prantsusmaal, Austrias, Brasiilias jne. Kuid see on vaid algus. Töölise tegevuse ühtsuse loomine majandusliku võitluse alal (järelkult ka ametiühingulise liikumise alal) on tähtsamaks sammuks proletariaadi ühtsa väerinna kõvendamisel — ütles kongress. Kommunistid on valmis omalt poolt kõik tegema, et ametiühingulist ühtsust jalule seada. Neil maadel, kus suurte reformistlikkude ametiühingute kõrval on väiksed punased ametiühingud olemas, on kommunistid ka selleks valmis, et punased ametiühingud reformistlikkudesse ametiühingutesse astuksid. Kommunistid ei sea selle juures mingit muud tingimust üles kui *ametiühingute töötamist klassivõitluse platvormi alusel ning ametiühingulise demokraatia kindlustamist ühingutes*. „Kommunistid ei pea iga hinna eest kinni punaste ametiühingute iseseisvast olemasolust. Kuid kommunistid tahavad ametiühingulist ühtsust klassivõitluse alusel ja sarnase olukorra lõpuliikudeerimise alusel, milles kõige jär-

jekindlamad ning otsustavamad ametiühingulise ühtsuse ja klassivõitluse pooldajad Amsterdami Internatsionaali ametiühingust välja heidetakse" (*Dimitrov*).

Mitmel pool püüdsid sotsiaaldemokraatia reaktsoonilikud juhid kommunistide võitlusele ühtsa väerinna eest vastu seada väiteid ühtsa partei loomise vajadusest. Need sotsiaaldemokraadid seletasid, et kommunistidega on võimata ühtsat väerinda luua niikaua kui kommunistid iseseisva poliitilise parteina tegutsevad. Likvideerigu kommunistid oma partei ja saagu sotsiaaldemokraatideks, siis on ühtne väerind teostatud — kuulutasid need ühtsa väerinna vastased.

Kongress andis selge liini ka *töölisklassi poliitilise ühtsuse* — ühtsa partei — küsimuses. Kongress näitas ära, et ühtsa väerinna arenemine kommunistlike ja sotsiaaldemokraatlike tööliste vahel päevakorraks tõstab ka poliitilise ühtsuse ja töölisklassi ühtsa hulgalise poliitilise partei küsimuse. Ühises võitluses kommunistidega veenduvad sotsiaaldemokraatlikud töölised ikka enam proletariaadi ühtsa partei loomise vajaduses. Nad jõuavad ikka enam otsusele, et vaja on üle saada töölisklassi poliitilisest killunemisest, mida löi sotsiaaldemokraatia kodanlusega klassilise koostöötamise poliitika. Ikka enam jõuavad nad otsusele, et töölisklassi poliitika aluseks peab proletariaadi klassivõitlus olema, aga mitte koostöötamine kodanlusega.

Kommunistlik Internatsionaal seab proletariaadi poliitilise ühtsuse loomise küsimuse põhimõttelikult teisiti üles kui sotsiaaldemokraatlikud juhid. Viimased seavad ühtsa partei küsimuse üles selleks, et takistada ühtsa väerinna arenemist ning jätkata klassilist koostööd kodanlusega. Kommunistid seavad poliitilise ühtsuse küsimuse üles selleks, et arendada ning edasi viia ühtsat väerinda, et arendada proletariaadi klassivõitlust kodanluse vastu. Ikka suuremal määral leiavad kommunistid oma küsimuse ülesseadmiseks toetust töölise ridadest ja ka sotsiaaldemokraatlike töölise ridadest.

Kui ühtsa väerinna loomisel jätkub vaid kokkuleppes kommunistliku partei ja sotsiaaldemokraatliku partei vahel ühiste väljaastumiste üle fashismi, sõjahädaohu ning kapitali pealetungi vastu, siis poliitilise ühtsuse loomisel on vaja juba teatud põhimõttelike tingimusi. Oma kõnes näitas sm Dimitrov seesuguste tingimustena järgmistele punktidele: 1) on vaja täielik ripumatus kodanlusest; sotsiaaldemokraa-

tial tuleb täielikult lõpetada blokk kodanlusega; 2) enne parteilist ühinemist tuleb teostada tegevuse ühtsus; 3) tuleb tunnistada kodanluse võimu kukutamise vajadust revolutsioonilikul teel ning vajadust proletariaadi diktatuuri maksma panna nõukogude näol; 4) on vaja lahti ütelda oma kodanluse toetamisest imperialistlikus sõjas; 5) partei tuleb üles ehitada demokraatliku tsentralismi alusel, mis tahte ning tegevuse ühtsus kindlustab ja mis vene enamlaste kogemustel on ära proovitud.

Milleks on need tingimused tarvilikud? Selleks, et luua proletariaadi *revolutsioonilikk* poliitilist ühtsust. Selleks, et luua proletariaadi hulgalist, poliitilist, *revolutsioonilikk* parteid. Neil sm Dimitrovi poolt vormuleeritud viiel tingimusel on määratu suur tähtsus just eriti selles mõttes, et hulkadele selgeks teha, et kommunistid kõige jõu ja hingega proletariaadi ühtsuse poolt on — nii tegevuse ühtsuse kui ka poliitilise ühtsuse poolt, kuid *ainult klassivõitluse põhimõtetele rajatud ühtsuse poolt*. Ühtsust, mis klassivõitlust takistab või kodanlusega klassilisele koostööle sihib, ei või kommunistid pooldada.

Neil tingimustel on määratu suur tähtsus ka selles mõttes, et nad käesoleval ajajärgul *selleks platvormiks* kujunevad, millel ühinevad kõik revolutsioniseeruvad sotsiaaldemokraatlikud ja parteitud töölised, millel ühinevad kõik need jõud ja tegelased, kes lahti ütlevad klasside koostöö poliitikast ning üle lähevad revolutsioonilikele klassivõitluse poliitikale.

Arusaadav, et see revolutsiooniliku arenemise protsess ei lähe mitte alati libedasti, ilma võitluseta ning takistuste tegemiseta sotsiaaldemokraatia tagurlike juhtide poolt. Need juhid saavad kõik tegema, et sotsiaaldemokraatlike töölisi tagasi hoida ning ühtsat väerinda ja töölisklassi poliitilist ühtsust takistada. Kuid kongressi otsuste alusel tegutsevad kommunistlikud parteid muutuvad kapitalistlike maadel *töölisklassi töölikeks poliitiliseks parteideks*, kes aktiivse enamliku hulgalise poliitikaga ikka suuremaid töölise hulki ühtsasse väerinda tõmbavad ning neile revolutsioniseerivalt mõjuvad. Oma võitluses töölisklassi ühtsa väerinna ja poliitilise ühtsuse eest toetuvad kommunistlikud parteid ka Nõukogude Liidu määratule autoriteedile töölisklassis. Nõukogude Liidu revolutsioniseeriv mõju töölisele kõikidel maadel ning leeninlik-staalinliku Kommunistliku Internatsionaali uus taktikalik orientatsioon, mis välja on tõetatud töölisklassi kõige suurema juhi

Stalini otsekohesel juhatusel, ning mille läbiviimise eesotsas seisab Leipzigi protsessi kangelane, enamlane, fashismivastane rahvahulkade juht Dimitrov, on kõige suuremaks kindlustuseks, et Kommunistlik Internatsionaal tööliste klassi poliitilise ühtsuse kätte võidab.

Õieti kasutades Kommunistliku Internatsionaali VII kongressi poolt väljatöötatud

juhtnõore, mis päritud leninismi varakamb-rist, suudavad kommunistlikud parteid kapitalistlikkudel maadel, sm Dimitrovi eestvedamisel, ühendada tööliste klassi poliitilist armeed rünnakuks metsikule fashismile, kapitali kindlustele, suudavad fashismi mõju ning võimu murda!

Selle pandiks on Kommunistliku Internatsionaali staalinlik poliitika!

Kominterni VII kongressi kokkuvõtted

Lühendatult sm D. Manuilski aruandest Moskva ja Leningradi parteiaktiivi koosolekul

Kominterni VII kongress peeti ära silmapilgul, mil näeme sügavat murret rahvaste elus, murret sotsialistliku ilma ja kapitalistliku ilma jõudude vahekorras, murret kapitalistlike riikide omavahelises vahekorras, murret klassijõudude asetsemises igal üksikul maal, murret üleilmse tööliste liikumises ja kõigi töörahvahulkade vabastamisliikumises.

Nõukogude Liidus on sotsialism lõpulikul ja jäädavalt võitnud, ja see võit on annud määratu avarad väljavaated sotsialismi edasiehitamiseks, hulkade majandusliku ja kultuurse taseme tõstmiseks, on kõige laiemad rahvahulgad kindlasti sotsialismi poole võitnud ning rahvusvahelise proletariaadi ja kogu töörahva seisukohti nende võitluses kapitali pealetungimise, fashismi ja imperialistliku sõja hädaohu vastu kindlustanud. Sotsialismi võit N. Liidus revolutsioniseerib töörahvast terves ilmas ja kutsub esile võimsa liikumise sotsialismi poole kapitalistlikkudel maadel.

Kapitalistlikus ilmas on üleilmne majandusekriis hävitavaid muudatusi toonud: kohutavalt tööliste klassi kurnamist suurendanud, töötute arvu mitmekordseks tõstnud, miljonid talupoegade majapidamised laostanud. Raske on sõnades väljendada kõiki neid kohutavaid hädasid, mis hulkade seisukorda eriti nüüd mõjutavad, mil majandusekriisi sotsiaalpoliitilised tagajärjed täiel ulatusel hakkavad nähtavale tulema.

Igatahes näeme üleilmse majandusekriisi enese arengus mõningaid muudatusi, nimelt mõningat seisukorra paranemist, 1932 aastaga võrreldes; kuid see paranemine kannab väga ebatasast iseloomu. Inglis-

maal, Jaapanis, osalt Itaalias, Skandinaavia maadel, näit., on valmistus tõusnud üle kriisieelse (1929 a.) taseme; Ameerika Ühendriikides ja Saksamaal on ta 13—14 prots. kriisieelsest tasemest madalamal; Prantsusmaal, Belgias, Tshehoslovakkias, Schveitsis pole ta kõige madalamast punktist palju üle tõusnudki. Ja neilgi maadel, kus suuremat tõusu näeme, hakkavad uued kriisinähted ilmnema. Sellepärast ei või tänapäev kaugeltki mitte järeldust teha, nagu oleks majandusekriis üle elatud; vastupidi, võib kinnitada, et ilmasõjale järgnenud kapitalismi üldkriis üleilmse majandusekriisi mõjul mitte kogunisti pole nõrgenenud, vaid veelgi süvenenud ja teravnenud. Ja kuigi kapitalistliku majanduse edaspidine paranemine võimatu ei ole, ei tooks see ajutine tõusang isegi mitte möödunud osalist stabilisatsiooni tagasi, rääkimata kapitalismi üldkriisist pääsemisest. Kapitalism on nagu surmalemõistetud haige, kelle üldine seisukord alaliselt paheneb, olgugi et haige ajutiselt enesel kergema tunneb olevat.

Kapitalismi seisukorra üldisest pahenemisest kõneleb ka palavikuline ettevalmistus imperialistlikule sõjale. Kapitalistlike riikide ridades on sündinud suured muudatused: on varisenud kokku Versailles' süsteem ja Washingtoni lepingud. Versailles' ohvriks langenud Saksamaast on saanud fashistliku metsikuse kindlam kants, kus saksa tööliste kontidel barbaarus võidutseb. See fashistlik Saksamaa relvastab ennast palavikuliselt, õhutab uusi imperialistlike sõdu ja valmistab hullupööraselt sõjale Nõukogude Liidu vastu. Prantsusmaa, kes kaua aastaid püha sõda

nõukogude vastu õhutas ja selle, kui ka Versailles' poliitikaga läbi kukkus, on nüüd sunnitud ühes N. Liiduga rahu heaks töötama. Väikse Entente riigid, keda prantsuse imperialism N. Liidu mõju levimise vastu valliks kasutas, hakkavad saksa fashismi ähvardava hädaohu ees ikka rohkem toetust otsima tugevnenud N. Liidult, kes rahu ja rahvaste vabaduse kantsiks on saanud, ning kellest tähelepanemata mööda ei saa ka need imperialistlikud riigid, kes tänapäev sõda ei taha.

Kauges Idas on militaristlik-faschistlik Jaapan maailma uuesti ümber jagama hakanud. Oma küüsi haaratud Mandshuurias ja Põhja-Hiina maakondades valmistab ta ennast ette Nõukogude Liidule kallale tungima. Mitte rahvasteliit ei ole nüüd enam uute imperialistlike sõdade peallikaks, vaid need riigid, kes sealt lahkusid ja oma käed sõjategevuseks vabastasid — Jaapan ja Saksamaa, kui ka Itaalia, kes Rahvasteliidust väljaastumiseks valmistub.

Neile rahvusvahelistele muudatustele vastab kapitalistlike riikide seesmistes vahekordades kodanlise demokraatia lagunemine ja fashismi kasv. Ja see ühtesattumine ei ole juhuslik, sest imperialistlike sõdade eeltingimuste valmimine on lahutamatu seotud poliitilise tagurluse tugevnemisega. Saksamaa järel on Austria ja Hispaania valitsevad klassid kõige metsikuma terrori maksuma pannud. Kõigil kapitalistlike maalidel tungib fashism töörahva elulikkude huvide ja õiguste kallale. Kapitalistlik ilm on majandusekriisi mõjul lämmatava reaktsiooni teel veelgi mitu astet madalamale langenud ja pöörab XX sajandil tagasi inkvisitsiooni, piinapinkide, tuleriitade ja hulgaliste tapmistega aegade juurde.

Kõige selle tagajärjel, mis ülemaal nägime, on *sündimas murrang tööliste klassi kõige laiemate hulkade, kõigepealt reformistlike ametiühingute sots.-demokraatlike töölise meeleolus*. Seda murrangut näeme tööliste klassi võitlusevõime tõusus, nagu see ilmneb laialises fashismivastases liikumises Prantsusmaal, sõjariistus võitlustes Austrias ja Hispaanias. See murrang väljendub *võimsas ühiste väljaastumiste liikumises* — vaatamata parteilikele ja ametiühingulikele kuuluvusele.

See murrang ilmneb ka *II Internatsionaali kriisis*. Näide: Saksamaa sotsiaaldemokraatia poliitiline enesetapmine — täielik allavandumine Hitlerile ta võimule tulekul ja sellega enese mahakustutamine mitte ainult sotsialistlike, vaid isegi

demokraatlike parteide ridadest.¹ Lagunes ka II Internatsionaali tugevamaid parteisid — „pahempoolne“ austria sotsiaaldemokraatia, kelle arvel, peamiselt, Austria Kommunistliku partei liikmete arv viimase pooleteise aastaga 3—4 tuhandelt 16 tuhandele on tõusnud. Ja edasi näeme veel mitmeski sots-dem. parteis pahema tiiva väljaerdumist, mis ikka teravamini kodanlusega kokkuleppe poliitika vastu ja kommunistidega ühista väerinna loomise eest välja astuvad.

Lõpuks väljendub see töolistehulkade meeleolu murrang ka Kominterni seksioonide poliitilises ja organisatsioonilises tugevnemises, uute töolistekihtide kaasatõmbamises kommunistlike liikumisse, nagu seda seesugusel ulatusel pole sündinud imperialistlikust sõjast ja oktoobrirevolutsioonist saadik.

Need rahvusvahelise seisukorra ja töolisteliikumise põhimised nihkumised määrasid ära Kominterni VII kongressi otsuste põhimised taktikalikud seaded.

Milles seisab nende VII kongressi taktikalikkude seadete põhisisu?

Sotsialistliku ehituse edu N. Liidus, mis üleilmse proletariaadi seisukohti võitluses kapitaliga kindlustab; kapitalistliku stabiilsiooni varing, mis kodanluse seisukorda järjesti raskendab; tööliste klassi põhihulkade algav üleminek klassivõitluse seisukohtadele; sots-dem. tööliste suurenev tung ühtsat väerinda luua kommunistidega, — kõik see teeb üleilmse tööliste klassi teovõimsaks jõuks, kes suuteline on otsustavat mõju avaldama sündmustele üksikute maal ja rahvusvahelisel näitelaval. Nüüd ei või proletariaat enam kapitalismi sõnalise eitamisega leppida, vaid peab revolutsioonilikult aktiivset poliitikat ajama, toetudes seejuures N. Liidule. Ta peab kodanluse seisukohti nõrgestama, ta imperialistlikud ettevõtted nurja ajama, samuti N. Liidule kallale tungi, kui ka kallale tungi tööliste klassile, katsed tema diktatuuri fashiseerida. See on proletariaadi seisukohtade kõvendamise poliitika. Võideldes kodanluse diktatuuri kõigi vormide vastu peab proletariaat kogu jõu koonutama oma õelama vaenlase, fashismi, vastu, milles väljendub kodanluse kõige

¹ Nilsamasuguse enesetapmise pani toime ka Eesti Sotsialistlik Tööliste partei, kes esiteks trundust vandus vabfashistlike põhiseadusele ja hiljem Pätsi fashistlike diktatuuri tööliste kuli — demokraatia kaitset fashismi vastu soovitas. Tagajärg oli, partei lagunemine veel enne kui Päts ta põranda alla jõudis ajada: kaugelt suurem osa sots-dem. töölisi lahkus oma sotsfashistlike juhtide lipu alt. — *Toim.*

ägedam pealetung, nagu sõjaski, mille vastu võideldes proletariaat peatule peab koondama tänapäevaste sõjaõhutajate ja algatajate vastu. Selles võitluses tulevad *revolutsioonilikult* ära kasutada kõik vastuolud kapitalistlikus leeris nii rahvusvahelisel alal kui igas üksikus riigis. Võitluses sõja ja fashismi vastu peab proletariaat omale püüdma liitlasi leida võimalikult ka neist kihtidest, klassidest ja rahvustest, kes kogunisti mitte ei proletariaadi diktatuuri, ega sotsiaalset revolutsiooni ei poolda. Ja kathtlemata toob seesugune järjekindel poliitika proletariaadi poole need tööraha kihid, kes sots-dem. mõju all tagurluse poole kaldusid ja mitmel maal fashismi võimuletulekut võimaldasid.

Kõik see nõuab kommunistlikkudelt parteidelt vastavat ümberorienteerumist: sots-dem. parteide reformistliku poliitika pankrott annab kommunistidele suurema või-

maluse kui iganes revolutsiooniliku poliitika ajamiseks, kuid ühes sellega langeb nüüd neile ka kogu vastutus töölisteriikimise saatuse eest. Nad peavad muutuma kõige tähtsamaks poliitilise elu teguriks nii omal maal, kui ka terves ilmas. Nad peavad proletariaadi välja viima avarale võitlusteele, kust sots-dem. parteide poliitika ta siamaani oli eemale hoidnud, ja edukalt võideldes sõja ning fashismi vastu ette valmistama tingimusi kapitalismi lõpuliuku kukutamiseks. Teoyõimsa võitlusega ja julge võidulootusega peavad nad tõstma töölisteriklassi usku oma enda jõusse ja kinnitama ta teadvust selles, et kapitalistlikud maailmavalitsejad — ajutised inimesed on, maailma päris peremees aga — proletariaat. Selles on VII kongressi otsuste põhituum.

Vaatleme nüüd kongressi põhiseadeid üksikasjalikumalt.

1. Sotsialismi võit Nõukogude Liidus

Mida tähendab sotsialismi võit meie sisemiste vahekordade seisukohalt vaadates? Ta avab *uue laiu* meie maa arengus. Esiteks ei ole valmistamisjõudude arenemisel enam neid raskusi ees, mis varem, ja see annab võimaluse planeerimist kõrgemale astmele tõsta. Nüüd on sotsialismi ehitavad *inimesed* peajõuks meie edasijõudmisel. Sm Stalini juhtsõna: „Kaadrid otsustavad kõik“ märgib seda hüpet, millega meie sotsialistlik maa, Engelsi sõnade järgi, vajaduse vallast vabaduse valda astub. Raskused võivad meil nüüd veel tekkida ainult kas kapitalismi jäänustest inimeste teadvuses ja majanduses, või kapitalistlikust välisest ümbrusest. Teiseks on olemas tingimused hulkade ainelise ja kultuurse taseme tõstmiseks kõrgemale kui seda suudab ükski kapitalistlik riik, ja see annab võimaluse *inimese eest hoolitsemist*, seda sotsialismi põhiülesannet, esipaigale seada, mille edukast lahendamisest inimsoo põhihulkade sotsialismi poole võitmine oleneb. Kui senini meie raskused ja hulkade mitte küllaldaselt rahuldav majanduslik seisukord veelgi pidurdavalt mõjusid, siis tõuseb arengu uuel astmel sotsialismi külgetõmbejõud sel määral, et tööraha miljonid tervest maailmast ikka kiiremini tema lipu alla koonduvad. Kolmandaks tõi sotsialismi võit N. Liidus määratusuured sotsiaal-poliitilised nihkumised, laiendades proletariaadi diktatuuri sotsiaalset aluspinda. See andis võimaluse (nõukogude VII kongressil) proletarse demokraatia raamisid veelgi laien-

dada ja seega kapitalistlike maade mahaäänud kihtide eelarvamusi proletariaadi diktatuuri kohta hävitada, niisamuti kui meie punaväe kaitsevõimet määratusti tõsta. Ja lõpuks süvendavad need nihkumised kuristiku sotsialistliku ilma vahel, kus klassivastuolud ikka rõhkem kaovad, ja kapitalistliku ilma vahel, kus need vastuolud aina suurenevad.

Rahvusvahelistes vahekordades tõstab sotsialismi võit N. Liidus meie sotsialistliku majanduse erikaalu üleilmse majanduse süsteemis, ja nõrgendab sellega kapitalismi seisukohti. N. Liit kasvab kõige suurema tähtsusega teguriks maailma poliitikas. Eriti tema *rahu poliitika* teeb ta keskkohaks, mille ümber kokku liituvad kõik klassid, rahvused, rahvad ja riigid, kes sõda ei taha. N. Liidu, kui kõige avarama proletarse demokraatia ja kui rahvaste vabaduse kantsi ümber koonduvad vaistlikult kõik fashismivastased ollused ja jõud. Kõik inimsoo kultuuri kaitsjad ja fashistliku barbaarse vaenlased kinnitavad oma lootuseankrud N. Liidu külge. Teadmine, et on olemas maa, kus proletariaat võimsa töölisteriigi löi, tõstab mõjuvalt kogu üleilmse töölisteriklassi jõudu ja võitlusevõimet.

Sm Stalin ütles 1927 a., et sotsialismi võit N. Liidus kõigil kapitalistlikkudel maadel võimsa liikumise sotsialismi poole esile kutsub, ja et see võit sellega üleilmse ulatusega on. Seda liikumist meie nüüd näeme, ja sellepärast VII kongressi reso-

lutsioon seobki sotsialismi võitu N. Liidus üleilmse proletaarsete revolutsiooni arengu uue jaamavahega. Sellepärast on kogu üleilmse töolisteliikumise arengu väljavaated lahutamata seotud sotsialismi uute eda-

siste võitudega N. Liidus, ja sellepärast keerlevad kõik selle liikumise põhiküsimused selle keskvõlli — *N. Liidu, kui üleilmse proletaarsete revolutsiooni aluspinna* kindlustamise — ümber.

2. Võitlus fashismi kui töolisteklassi õelama vaenlase vastu

Kuid N. Liidu alaliselt tugevneva sotsialismi vastas seisab mädanev kapitalism. Proletaarse diktatuuri riigi vastas seisavad kodanlike diktatuuriga riigid kapitalistlikudel maadel: proletaarsete demokraatia vastas — fashism, ja eriti selle kõige barbaarsem eriliik, saksa rahvussotsialism, see sõja, ohjeldamatu kapitalistliku surve ja kodanlike kontrevolutsiooni kolle, mille vastu kogu maailma töolisteklass oma jõud võitlusele mobiliseerib. Fashismi vastu suunas peatule ka VII kongress, see rahvahulkade suure fashismivastase viha, kõige laiemate töörahvahulkade ja imperialismi poolt allasurutud rahvaste ning rahvaste mobiliseerimise kongress.

Kuuldub arvamusi, nagu nõrgestaksime meie, peatuld fashismi vastu keskendades, oma võitlust kodanluse kui terve klassi vastu. Kuid kas saab kapitalismi vastu üldse edukalt võidelda, kui meie ei kõvenda võitlust fashismi vastu? Ei saa, sest kapitalismi üldkriisi ajajärgul on just fashism, mis ikka enam kapitalismi valitsevaks poliitiliseks vormiks kujuneb. Kaob demokraatlik kapitalism ja jääb järele barbaarne, tagurlik, imperialistlik kapitalism — fashism, see finanskapitali kõige tagurlikumate, kõige marurahvuslikumate, kõige imperialistlikumate olluste diktatuuri avalik ja jultunud vorm. Nende olluste võimu õõnistades õõnistame seega kodanluse kui klassi seisukohti üldse ja tervelt.

Teised arvavad, et meie kommunistide ja sotsiaaldemokraatide ühtsat fashismivastast võitluse-väerinda organiseerides seda Lenini iseloomustust eitame, et sotsiaaldemokraatia kodanluse sotsiaalne peatugi on, samuti ka lahti ütlemise sellest Stalini põhilausest, et fashism ja sotsiaaldemokraatia mitte vastandid ei ole, vaid kaksikud. Kui sotsiaaldemokraatia tõesti kodanluse sotsiaalne peatugi poleks olnud, kui ta tõesti fashismi vastand oleks olnud, ei Saksamaal ega Austrias poleks siis fashism võimule pääsenud. Kogu oma klasside koostöötamise poliitikaga puhastas sotsiaaldemokraatia fashismile teed ja kinnitas seega näitlikult sm Stalini teesi, et ta fashismi kaksik on. Just sellega, et ta fashismi kaksikvendi ja kodanluse

sotsiaalne peatugi oli, viis ta töolistehulgad Kesk-Euroopas lüüasaamiseni ja aitas fashistliku tagurlike pealetungi terves ilmas. Just sellega, et ta fashismi ees süstemaatlikult taganes, viis sotsiaaldemokraatia enese Saksamaal ja Austrias taga-aetud ja põranda alla surutud seisukorda; just selle poliitika tagajärjel on sajad tuhanded töölistes neis riikides praegu väljapoole seadust, linnupriiks, kuulutatud. Ja just sellepärast hakkab töolisteklass, mitte üksi Saksamaal ja Austrias, vaid terves kapitalistlikus ilmas ennast sotsiaaldemokraatlikust kaksikvenna-poliitikast lahti kiskuma ja fashismi vastandi poliitikale üle minema, nõudes, et sotsiaaldemokraatia mitte enam kodanluse sotsiaalne peatugi ei oleks. Selles seisab terves ilmas areneva ühtsa väerinna-liikumise mõte.

Kommunistid ei oleks revolutsionäärid vaid tühjade sõnade loopijad, kui nad neid nihkumisi töolisteklassi ja sots-dem. parteide ridades ei arvestaks ja ühtsa väerinna taktikaga kaasa ei aitaks, et need liikuma hakanud hulgad tee leiaksid fashismivastasele võitlusele, lõkates olemast kodanluse sotsiaalne peatugi. Ja et fashism kogu selle viha koondumispunktiks on, mis töolisteklassil sajad aastad kestel kapitalismi vastu on kuhjunud, siis seame ta nüüd töolisteklassi kogu võitlusetegevuse märklauaks. Sellega ei nõrgenda meie kogunisti mitte võitlust kodanluse diktatuuri teistele vormide vastu, vaid valmistame ette kapitalismi kukutamist kõigi kodanluse diktatuuri vormidega.

Sellega aga — seletavad sotsiaaldemokraadid — muudab Komintern siiski oma suhtumise kodanlisse demokraatiasse — selle vastasest saab ta tema kaitsjaks. See ei ole õige. Meie, kommunistid, pole kunagi kodanlike demokraatia absoluutsed kaitsjad olnud, nagu seda on sotsiaaldemokraatide juhid, aga ka mitte ta absoluutsed vastased, nagu seda on anarhistid. Meie suhtume kodanlisse demokraatiasse marksismi-leninismi revolutsiooniliku dialektikaga. Saksamaa revolutsioonis, näiteks, (1918—1919) kui pävakorral seisis küsimus, kas kodanline vabariik või nõukogude vabariik, oli kodanline demokraa-

tia lipuks, mille ümber kõik Saksamaa tagurlikud jõud koondusid, just nagu see sündis asutava kogu juhtsõna ümber Venemaal peale oktoobrirevolutsiooni. Siis oleks asutav kogu, nõukogude võimuga võrreldes, samm tagasipoolle olnud, otsustav samm kapitalismi uuesti ülesehitamiseks Venemaal. Niisugustes oludes oleks kodanlise demokraatia toetamine kodanlise kontrevolutsiooni toetamist proletaarse revolutsiooni vastu tähendanud.

Nüüd on seisukord teistsugune. Nüüd ei seisa suuremal osal kapitalistlikudel maadel proletariaadi ees mitte küsimus: kas kodanline demokraatia või proletaarne diktatuur, vaid küsimus: kas kodanline demokraatia või faschism? Ja viimasega võrreldes tähendab kodanline demokraatia — sammu edasi; selle juhtsõna all on nüüd võimalik suuremaid hulki faschismivastasele võitlusele kutsuda, kui proletaarse diktatuuri juhtsõna all. Sellepärast on kommunistidel täielikult õigus, kui nad mitmel faschistlikul või faschiseerival maal üldrahvaliku asutava kogu kokkukutsumise nõudmise on üles seadnud, et sel teel hulkasid faschismi vastu mobiliseerida.

Kuid kuritegu töolisteklassi vastu oleks, kui kommunistid niisamuti suhtuksid kodanlisse demokraatiasse kapitalistliku stabilisatsiooni ajajärgul, kus faschistlik hädaoht otsekohe ei ähvarda, rääkimata revolutsiooni ajajärgust, mil kodanlus just demokraatia lipu all oma võimu teostas, mitte faschismi lipu all. Saksa töölised ei olnud omal ajal Veimari vabariigi vastu mitte sellepärast, et see vabariik oli, vaid et see kodanline vabariik oli, kes töölisi kägistas ja veristas, revolutsioonilikke töölisi türmi saatis, nende organisatsioone hävitas. Kui aga faschism tormilikult kasvama hakkas ja faschistide võimuletuleku hädaoht üles

kerkis, siis ei võinud ei Saksamaa kommunistid ega töolisteklass Veimari vabariigi suhtes endisele seisukohale jääda, ja kui meie nüüd oma Saksamaa vennasparteid arvustame, siis nimelt sellepärast et ta oma seisukoha muutmisega Veimari vabariigi suhtes hiljaks jäi.

Seesugusel lool — ütlevad sotsiaaldemokraadid edasi — muutuvad ka kommunistid „vähema pahe“ pooldajaiks. Jah, meie, kommunistid, eelistame „vähemat pahet“ suuremale pahele, ja mitte selles ei lähe meie sotsiaaldemokraatidest lahku; meie paljastame sots-demokraatide „vähema pahe“ poliitikat sellepärast, et see neil *kodanlise demokraatia* äraandmine, faschismi otsekohene toetamine oli. Tuletage meelde Saksamaa sots-demokraatia poliitikat Brüningu valitsuse ajal, kes faschismile teed valmistas võimule saamiseks. „Vähema pahe“ nimel toetas sots-demokraatia kõiki selle valitsuse tagurlikke seadusi. Hoopis teisiti suhtusid prantsuse kommunistid ja sotsialistid prantsuse Brüningu — Doumergue — valitsusse, kukutades oma ühise võitlusega Doumergue valitsuse ja andes kodanlusele tugeva hoobi. Saksamaa sotsiaaldemokraatia löi Brüninguga bloki — kommunistide vastu; prantsuse sotsialistlikud töölised ja kommunistid lõivad aga üksteisega bloki — Doumergue vastu. Selles on vahe. Saksamaa sotsiaaldemokraatia halvas hulkade vastupanuvõimet seega, et ta neid, faschismi pealetungimisel, manitses legaalsuse pinnaile jääda, jättes seega kodanlise demokraatia kaitseta — faschismi veriste lõugade vahele; prantsuse kommunistid aga viisid võitluse pearaskuse — jätkates küll ka parlamentlikku võitlust — väljapoole parlamenti ja andsid kodanlist demokraatiat kaitstes faschismile raske hoobi. Sellepärast ongi meil tagajärjed Prantsusmaal hoopis teistsugused kui Saksamaal.

3. Võitlus imperialistliku sõja vastu, rahu eest, NSVL kaitseks

Töolisteklassil on aga välispoliitilisi põhjusi, et oma jõudusid faschismile hoo biandmiseks suunata. Kõik praegusaja suured kapitalistlikud riigid on imperialistlikud riigid, kuid kõige agressiivsemat imperialistlikku poliitikat ajavad nimelt faschistlikud valitsused, jultunult kõigile lepingutele sülitades ja oma sisepoliitilisi rõõvljõugu võtteid ka rahvusvahelisele alale viies.

Üleilmse imperialistliku sõja kasvav hädaoht eraldab kõik klasside, rahvaste ja riikide jõud kahte leeri: *sõja leeri ja rahu leeri*. Sõjaleeri keskkohaks on — *faschism*:

Euroopas oma kõige tagurlikumal kujul, Hitleri-Saksamaa näol; Aasias — militaristlik-faschistlik Jaapan. Veel kunagi ei ole kõik töörahvahulgad, kõik ärsad rahu sõbrad nii selgesti tunnud kui tänapäev, et faschism see on — sõda. Euroopas ülemvõimule püüdev Saksamaa on hädaohuks kõigile oma naabritele; Aasias peab jaapani imperialism juba aastaid Hiinaga sõda. Nii Saksamaa kui Jaapani pealetungi terav ots on suunatud Nõukogude Liidu vastu. Itaalia tungib kallale Abessiiniale, et oma võimu Vahemere ümbruses kindlustada.

Sõja ja tema õhutajate vastu võitlevate

jõudude keskkohaks on Nõukogude Liit, kes mitte ainult rahvusvahelist proletariaati enda ümber ei koonda, vaid ka teised klassid, nõrgad rahvused ja rahvad, kes sõda ei taha.

Neid asjaolusid silmas pidades ei võinud Kominterni VII kongress imperialistlikkude sõdade läitmise küsimuses kõiki riikisid *ühteviisi* vastutavaks tunnistamise seisukohale asuda, vaid *keskendas oma tule* fashistlikkude sõjasütitajate — Saksamaa, Jaapani ja Itaalia — pihta.

Kas ei ole siis aga VII kongressi seisukoht sarnane nende seisukohale, kes esimese imperialistliku sõja ajal igasuguste dokumentide abil sõja „peasüüdlast“ otsisid, kuna õmeti kõik imperialistlikud sõdivad riigid sõja lahtipuhkemises ühteviisi vastutavad olid? Oleks püsti rumal 1914 a. imperialistliku sõja olukorda praeguse olukorraga kõrvu seada. Nüüd on olemas Nõukogude Liit, kes imperialistlikkude vastuolude suuna põhjalikult muudab; nüüdne põhiline vastuolu seisab maailma jagunemises sotsialistlikuks ilmaks ja kapitalistlikuks ilmaks. Uhel pool on nüüd üleilmisel proletariaadil oma proletaarne riik, mida ta kaitseb. Teisel pool on nüüd fashism, kodanlise tagurluse ja imperialistliku pealetungi kõige metsikum vorm, suunatud Nõukogude Liidu, kui võidule saanud sotsialismi maa, vastu. Kõike seda esimese imperialistliku sõja ajal ei olnud. Nüüd määravad üleilmse proletariaadi põhijoone sõja küsimuses Nõukogude Liidu huvid ja kaitse; 1914 a. nõudsid paremad proletaarlased-revolutsionäärid oma imperialistlikule valitsusele sõjas lüüasaamist. Nüüd nõuab tõelikult revolutsioonilik seisukoht võitlust Saksamaa, Jaapani ja Itaalia, kui üleilmse sõja algatajate, vastu; 1914 a. varjati sõja „süüdlaste“ teooriaga oma enda kodanluse imperialistlikke püüdeid. Sellepärast ei saa võrrelda seda kahte ajajärku, vaid peab, rahu eest võideldes, iga üksiku riigi seisukohta selle järgi, misugusesse leeri ta grupeerub, eriti konkreetselt hindama.

Uutmoodi tuleb üles seada ka Rahvasteliitu suhtumise küsimus. Kahtlemata on Rahvasteliit täielikult vastutav selle seisukorra eest, mis kapitalistlikus ilmas on tekkinud. Rahvasteliit on oma rinnal saksa fashismi ja uue imperialistliku sõja hädaohu üles kasvatanud. Kuid nüüd, mil Versailles süsteem hävineb, vähendab see tugevasti ka Rahvasteliidu, kui Versailles poliitika tööriista, osa. See asjaolu, et kaks kõige aktiivsemat fashistlikku riiki — Saksamaa ja Jaapan — Rahvasteliidust lah-

kusid ja N. Liit ta liikmeks astus, muudab Rahvasteliidu iseloomu, andes võimaluse Liidu liikmeks olevaid kapitalistlikke riike fashistlikkude sõjasütitajate vastu seada, Rahvasteliitu seega rahualalhoidmise huvides ära kasutada. Nagu siseriigis hulkade surve parlamendile valitsuse poliitikat võib mõjutada, nii võib hulkade surve Rahvasteliidule rahu säilitamiseks mõju avaldada.

Niisamuti konkreetselt üksikute riikide osa hinnates tegi kongress üliväga tähtsa otsuse väikeste rahvaste ja nõrkade riikide kaitse küsimuses, kui nende riikide iseseisvust fashistlik pealetung ähvardab. Kongress kuulutas välja väikeste rahvaste ja nõrkade riikide „õiguse rahvusliku iseseisvuse kaitseks“ imperialistlikkude suurriikide kallaletungimise vastu. Kongress kriipsutas eriti alla, et seesuguse maa rahvusliku kodanluse sõda imperialistliku maa-dehaaraja vastu *rahvusliku vabastusesõja* iseloomu võib võtta ja et sel juhtumil kommunistide kohus on rahvusliku iseseisvuse eest peetavast sõjariistus võitlusest osa võtta, selle võitluse esimestesse ridadesse astuda ja imperialistliku vaenlase lüüasaamisele igapidi kaasa aidata. Kuid kommunistid peavad seejuures, esiteks, püüdma seda sõda rahvusliku iseseisvuse eest *tõelikult rahva sõjaks* muuta, nagu seda Hiina nõukogud tegid, kogu rahvas sõjariistu panna ja sõda jakobiinlaste moodi revolutsioonilikult pidada. Teiseks peavad kommunistid selleks, et kogu töörahvast kõige laiemale ja mõjuvale revolutsioonilikule kaitsevõitlusele imperialistliku vaenlase vastu tõmmata, kõige jõuga *rahvahulkade demokraatlikkude õiguste ja vabaduste laiendamise eest võitlema, tööliste, talurahva ja kogu töörahva majandusliku seisukorra kindlustamise eest, vähemusrahvuste täieliku ja tõeliku üheõiguse eest*. Ilma selle tingimuse täitmata on rahvasõja võit võimatu. Kolmandaks peavad kommunistid kogu rahvast üles kutsuma teravalt *oma kodanluse järele valvama* ja töörahva hulkasid kodumaa ja rahva äraandjate vastu organiseerima. Mitte sellepärast ei pea kommunistid oma rahvuslikku kodanlust paljastama, et ta sõda peab, vaid sellepärast, et ta seda mitte küllalt otsustavalt ei tee, mitte küllalt energiliselt, kõlbmatute, kodanliste abinõudega, kartusest oma rahvahulkade ees püüdes imperialistliku vaenlasega kokkuleppele jõuda.

Just niisama kui ei saa olla ühtlast hinnangut iga üksiku riigi seisukoha asjus, nii ei või olla ka ühesugust taktikat kom-

parteidel, kes täiesti erisugustes tingimustes tegutsevad. Sm Erkoli oma aruandes näitas, et proletaarse diktatuuri maal võimaloleva kompartei seisukoht teistsugune võib olla kui komparteidel, kes tööliste-klassi alles proletaarse diktatuuri eest võitlusele organiseerivad, kuna 1914 a., kui veel N. Liitu ei olnud, oma kodanlise valitsuse lüüasaamise nõue kõigile sõdivate maade proletaarlastele-revolutsionääridele kohustav oli.

Hiljuti, kui Laval N. Liidus käis ja sm Staliniga kõneles, püüdis kodanlus — ja kodanluse järel sotsialistid — Stalini seisukoha ja kapitalistlike maade kompartei seisukohtade vahel „vastuolu“ leida, eriti prantsuse kompartei seisukoha vahel, kes oma kodanluse sõjaliste ettevalmistuste vastu hääletas. Nii kodanline kui sotsialistlik ajakirjandus seletas kahjurõmsalt, et prantsuse proletariaat sm Stalini seisukohast aru ei saavat.

Millega vastas sellele prantsuse tööliste-klass? Kümme päeva hiljem olid Pariisis ja Pariisi ümbruses linnavalimised, kus kommunistidele antud hääletarv kõige julgemadki lootused ületas. Sellega kinnitas prantsuse töörahvas, et N. Liidu proletariaadi rahupoliitika täielikult heaks kiidab ja väga hästi aru saab, et tema seisukoht prantsuse kommunistide seisukohast võib lahku minna.

Missugune on aga prantsuse kommunistide seisukoht? Prantsuse proletariaadi huvides on Prantsuse ja N. Liidu vahelisest lepingust, mis üldist rahu kindlustab ja faschistlike sõjasütitajate vastu käib, kõige kindlamini kinni pidada. Kuid „oma“ kodanlusega ei ole prantsuse proletariaadil ja kommunistidel mingit lepingut; see kodanlus võib iga silmapilk oma sõjaväe töörahva kallale saata. Selle sõjaväe ülesandeks ei ole mitte ainult saksa faschismi vastu võidelda, vaid ka Prantsuse asumaade rahvaid, imperialistide huvides,

maha suruda. Ja Prantsuse sõjaväes on küllalt faschistlike ohvitseere, kes tahaksid saksa faschistidega, prantsuse rahva arvel, kokku leppida ning kodus faschistlikku pööret toime panna. Ja sellepärast hääletavad prantsuse kommunistid kõigi prantsuse kodanluse sammude vastu, mis sõjalist iseloomu kannavad, ühtaegu hulkade ees kodanluse kõikuvat poliitikat paljastades. Nii on lugu seisukohtade vahega.

Uus olukord nõuab, et ka küsimus töörahva sõjavastase võitluse väljavaadetest pisut teisiti tuleb üles seada. Igatahes on niikaua kui kapitalism kestab ka sõjad mõõdapääsematud; kuid ainult sõjavastase propagandaga piirduda ja, käed süles, uut sõda ootama jääda ei või meie mitte. Meil on nüüd rohkem võimalusi sõja vastu võitlemiseks kui 1914 a. On proletariaadi diktatuuri alaliselt tugevnev riik oma võimsa punaväega, kes rahu eest valvel seisab. On üleilmne töölistepartei — Kommunistlik Internatsionaal, kes sõja ees lössi ei vaju, nagu II Internatsionaaliga sündis. Eelmise sõja kogemused hõõgutavad uue sõja hädaohtu suurenemisel iseäranis mõjuvalt hulkade viha sõja vastu. Nõukogude Liidule toetudes ja kapitalistlike riikide vastuolusid ära kasutades võib üleilmne proletariaat nüüd kõige laiemal sõjavastase rahvaväerinna luua, tõmmates sinna mitte ainult teised klassid, vaid ka nõrgad rahvused ja rahvad, keda sõjahädaoht ähvardab. Ja tänu N. Liidu rahupoliitikale võib nüüd ka nende suurriikide seisukohta ära kasutada, kes ühel või teisel põhjusel sõda ei taha, või teda kardab. See kõik aga nõuab komparteidelt tõelikku sõjavastast poliitikat, mille kõige tähtsamaks tingimuseks on tööliste-klassi kõikide jõudude ühteliitmine. Ilma seesuguse proletarsete jõudude kokkuliitmata ei saa ükski võitlus, ei sõja vastu, ega sõda sütitava faschismi vastu tagajärjekas olla.

(Järgneb.)

R. M.

Mida valmistab Eestile faschistlik Saksamaa

„Saksamaa faschistid on peamised sõjahutajad...“ tunnistas Kommunistliku Internatsionaali äsja ärapeetud VII kongress. „Saksamaa faschistide avantüristlikud plaanid ulatavad õige kaugele ja nad lähevad selle peale välja, et sõjaliselt kätte maksta Prantsusmaale, et ära jagada Tshehoslovakkia, et haarata Austria, et hävitada

Balti riikide iseseisvus nind nad muuta sõja tallermaaks kallaletungil Nõukogude Liidule (meie allakriipsutatud — „Klvtl.“ toimetus), et NSVL küljest ära kiskuda Nõukogude Ukraina“, loeme sm Erkoli aruande järel vastuvõetud resolutsioonist.

Meile, kui eesti töölistele — kommunistidele, on eriti tähtis see, mida kongress

ütles saksa faschistliku imperialismi plaanide kohta Baltimaade suhtes. Ümberlükamata tõsiasiade põhjal on tõendatud, et Hitler Baltimaadega (Leedu, Läti, Eestiga) sedasama tahab teha, mida Itaalia Mussolini praegu Abessiiniaga teeb. Kuna faschist Mussolini Abessiiniale kallaletungimise „põhjuseks“ seda asjaolu ette toob, et Itaalia küllalt maad ei olevat, siis on faschist Hitleril Balti riikide iseseisvuse hävitamise ning nende maade haaramise „õigustamiseks“ see asjaolu, et need maad *põlised saksa maad* olevat.

Kui eesti töörahvas suures oktoobrerevolutsioonis 1917 aastal kodanluse ja saksa parunite ikkest vabanes ning enamlaste poolt kuulutatud rahvaste vaba enesemääramise õiguse põhjal iseseisvalt ja vabalt oma paremat tulevikku korraldama hakkas, siis oli see saksa imperialismi raudrusikas (kohale kutsutud saksa parunite ning osa eesti kodanluse poolt), mis Eesti nõukoguderiigi purustas. Veel enam: saksa imperialism tegi kõik selleks, et Eestit saksa härtsogiriigiks, tegelikult Saksamaa asumaaks muuta. Eesti okupeerimine 1918 aastal ning hiljem landesvääri sõjakäik olid sellele sihitud, et eesti rahvast saksa paruni orjusesse panna.

Neist plaanidest tõmbas jämeda kriipsu läbi töörahva võitlus. Okupatsioonile tegi lõpu saksa töörahva revolutsioon. Landesvääri pealetungi lõi tagasi eesti töörahvas — tööliste ja talurahva pojad, kes kõige otsustavamalt parunite tagasituleku vastu võitlesid ning mõisnikkudelt, parunitelt võõrandatud maid kaitsesid. Parunid löödi tagasi, kuid nad ei tunnistanud end võidetuks. Ja seda õigusega, sest nad tundsid eesti kodanlust. Nad teadsid, et eesti kodanlus, hirmust eesti töörahva ees, valmis on koos minema isegi parunitega, eesti rahva vihasemate vaenlastega. Ning mõni aasta hiljem lõmitaski juba eesti valitsev kodanlus saksa parunite ees, makstes neile hiiglasummasid „tasuta võõrandatud“ maade ning mõisate eest.

Kuid see ei rahulda parunite isu. Nad tahavad tagasi ka veel oma endiseid mõisaid ja maid. Nad tahavad eesti talupoega ta maalapilt minema kihutada ning teda uuesti teorjaks muuta, kelle turjal parun oma piitsa plaksutab. Nad tahavad eesti töörahvaga — selle „madalama rahvatõuga“, nagu nad seletavad — sedasama teha, mida jaapani mõisnikud hiina talupoegadega võidetud Hiina maaaladel teevad, ning mida ette valmistab Mussolini Abessiinia rahvale. Sajad ja tuhanded tõestused on selleks olemas.

Üks kõige viimasemaid tõestusi on Hitleri ähvardused Leedu ja Läti vastu Nürnbergis faschistide suurparaadil, kus Hitler neilt „madalama kultuuriga väikestelt riikidelt“ oma poliitika alla painutamist nõudis, ähvardades vastasel korral nende vastu teistsuguseid abinõusid tarvitusele võtta.

Et need ähvardused mitte üksnes Leedu ja Läti kohta ei käi, vaid ka Eestile sihitud on, seda näeme kas või faschistliku dr Klaus Grimm'i vastilmunud raamatust „Das Baltikum“ (Verlag „Grenz- und Ausland“, Berlin und Stuttgart, 1935) — „Baltimaad“.

Põhiväide, millele see välissakslaste liidu kirjanik jõuab, on see, et *Baltimaad tegelikult Saksamaale kuuluma peavad*. Sest, seletab faschist Grimm, „rahva õigus maale tekib neist veristest ohvritest, mis ta selle maa eest on toonud“. Ja kuna Balti riigid nende maade hulka kuuluvad, mis „saksa verrega ohtralt kastetud... alates vikingite ja orduajast kuni 1914—1920 aastate lahinguteni“, siis on selge, et need maad vaid sakslastele, saksa parunitele, saksa faschismile peavad kuuluma (*eestlaste* tuhatkordselt *rohkem* valatud veri selle vägivaldlaste arvestuses, muidugi, midagi ei loe!).

See ei tähenda faschistlikule kirjatsurale midagi, et sakslasi Baltimaadel vaid tähtsusetu vähemus on: Lätis ainult 5% rahva üldarvust, Eestis koguni — 1,7%. See vähemik kuulub „kõrgemasse rassi“ (rahvatõugu), kes olevat kutsutud „alama rassi“ — lätlaste ning eestlaste, nende „madalama kultuuriga väikerahvaste“ — üle valitsema. Temale on tähtis see, et „nende maaalade vabastamisel punasest mõllust“ olevat „sakslastele 90% kõigist sõjaraskustest langenud“, sest need olnud sakslased, kes esimestena enamlaste vastu läksid! — kuulutab Grimm. Ja sellepärast, kuna sakslased proletariaadi diktatuuri Balti riikides kukutasid, peavad need maad „vereõiguse“ põhjal saksa faschismile kuuluma.

Juba okupatsiooni ajal alanud Baltimaadel „parem ajajärk“ — ajajärk, mil balti parun end jällegi härrana tundis eesti töörahva üle. „Baltimaad (!) otsustasid siis Saksa riigiga ühineda“ — seletab Grimm. Seda täide viimast takistasid saksa revolutsioon ning enamlasted. Kuid lähemas tulevikus näeb Grimm jällegi ajajärku, kus saksa parunite endine osa Baltimaadel uuesti jalule seatakse. Selle ajajärgu pidavat tooma Hitleri faschism.

Kuid Baltimaade faschistlik haaramine ei pea lõpetama mitte üksnes Eesti, Läti, Leedu riikliku iseseisvuse ning rahvusliku

enesemääramise, vaid peab heaks tegema selle kurja, mis Baltimaadel mõisnikkudele, balti parunitele, tehtud. Baltimaadel „sakslastelt konfiskeeritud maad — kirjutab Grimm — võtavad oma alla suurema maaala, kui see, mille Saksamaalt röövis häbistav Versailles'i leping“. Need maad tuleb tagasi võtta! Ja kuna mõisnikud ilma Baltimaade haaramiseta maad tagasi ei saa, siis tuleb see haaramine ka läbi viia, sest „nähtavasti on olemas sarnane ajalooline seadus, et riik, kes balti sakslaste õigusi rikub, paratamatult hukub“.

Neile faschismi ristirüütelite kirjutustele on vaevalt vaja midagi juurde lisada. Nad räägivad küllalt selget keelt sellest, mida Eestil faschistlikult Saksamaalt oodata on. Eesti töörahvast, eesti rahvast ja ta rahvuslikku iseseisvust ähvardab kõige suurem hädaoht saksa faschismi poolt.

Kus on pääsetee?

Pääsemine saksa faschismi hädaohust seisab selles, et eesti töörahvas — töölised ja talupojad, haritlased ja väikekodanlus — oma jõud koondavad võitluseks suurkodanluse faschistliku diktatuuri vastu, Pätsi-Laidoneri diktatuuri vastu, kes rahvalt ta demokraatlikud õigused on röövinud, rahva demokraatlikud esinduskogud laiali ajanud ning võimu oma kätte haaranud;

et töörahvas oma demokraatlikkude õi-

guste ning vabaduste eest ühiselt võitlust korraldaks, nõudes sõna-, koosoleku-, trüki-, liikumise- jne vabadust ja sõjaseaduse lõpetamist;

et töörahvas nõuaks Eesti ühinemist Nõukogude Liidu rahupoliitikaga ning Nõukogude Liiduga vastastikuse abistamise lepingu loomist;

et eesti töörahvas oma jõud ühendaks võitluse rahu eest, saksa faschismi sõjasisitamisega plaanide ning ka eesti faschistliku kodanluse sõjaplaanide vastu; et eesti töörahvas ühendaks oma jõud Nõukogude Liidu töörahvaga ning kogu ilma töörahvaga, kes rahu säilitamisest huvitatud on.

See on ainuke tee, mis Eestit faschistlikkude haaramis- ning orjastamisplaanide eest hoida suudab ning eesti rahvale ta rahvuslikud ning demokraatlikud vabadused kindlustab. Hitleri faschism on eesti rahva vaenlane. Kuid ka Pätsi faschism on eesti rahva vaenlane, sest ta hävitab rahva demokraatlikke õigusi ning vabadusi, nõrgendab rahva võitlusjõudu ning aitab sellega Hitleri faschismi ta Baltimaade haaramise plaanide.

Väerind käib Hitleri faschismi ja Pätsi faschismi vastu — eesti rahva majanduslike ning poliitiliste õiguste eest, ta demokraatlikkude vabaduste eest, ta rahvusliku iseseisvuse eest!

Lõpetada mängimine kondiloojatega

Üks suurematest pahedest, mis EKP organisatsioonides end senini valusalt tunda annab, on distsipliini nõrkus ja distsipliini rikkumine.

Meie partei liikmed, nii vanematest kui ka noorematest kaadritest, ei taha senini sellest aru saada, et parteiline distsipliin on üks meie organisatsiooni eduka tegevuse aluseid. Nad ei taha aru saada sellest, et partei Kk iga otsus distsipliini ja konspiratsiooni alal on tekkinud hädapärasest tarvidusest, et tarvitusele võetud abinõud minimaalsed on selleks, et edukalt tegutseda vaenlase ümbritsuses. Niisugune hädaline tarvidus on ka nende konspiratsiooni vormide järgi, milles meil praegu tegutseda tuleb; ilma selle konspiratsiooni distsiplineeritult läbiviimiseta ei või üldse mingit tegevust olla, mis mitte otseteed sissekukkumisele poleks määratud.

Eriliselt raskeks, eriliselt hädaohtlikuks küsimuseks praegusel momendil on rea üksikute parteiliikmete kui ka organisat-

sioonide poolt sidemepidamise jätkamine n. n. „kondiloojatega“ ja isegi nende tegevusse tõmbamine mitmel pool, kuni nende osavõtmisele kutsumiseni parteiliste küsimuste arutamisel.

EKP Kk märkis 1932 a. erilises lendlehes, et üheks provokatsiooni parteisse sissetungimise kanaliks on kodanluselt armupalumine, n. n. „kondiloojamine“. Viimaste aastate kogemused on vastuvaidlema näidanud, et tänapäeval kodanlus kedagi poliitvangidest enne tähtaega türmist ei vabasta — ilma eriliste teeneteta kurnajate vabariigi ees. Rida poliitvange, kes sellele liimile läksid ja kodanlusele armupalvetega esinesid, said kaitsepolitsei ametnikkude poolt välja kutsutud ja neile esitati nõudmine, et nad kõike, mis nad pörandaalusest tegevusest teavad ja senini avaldamata on jättnud, kohe üles annaksid. Lihtsalt, neile esitati ettepanek näruseks provokaatoriks hakkamiseks. Rida seltsimehi, kes aru said, missugusele libedale

teele nad asunud olid, vastasid säärasele jõledale ettepanekule kategoorilise „ei“-ga. Nad teatasid parteilistele organisatsioonidele sarnaste ettepanekute saamisest kodanluse agentide poolt, selleks et partei saaks sellest vastavad järeldused teha. Kuid leidis ka niisuguseid endiseid poliitvange, kes vastu ei pidanud ja nurjatuteks äraandjateks ja provokaatoriteks hakkasid. Nad asusid, peale oma endiste sm provotseerimise, ka oma kaaslaste järele nuhkimisele türmi seinte vahel, ja kui nad sel alal juba „ära kasutatud“ olid, vabastati neid armuandmise ehk „skidka“ korras, ja nad jätkasid väljaspool türmi müüre oma äraandja ametit. Osa neist on parteiorganisatsioonide poolt juba paljastatud kui kodanluse käsikud-provokaato-

rid, teise osa suhtes kestab kompromiteerivate materjalide kogumine. Kuid olenevata sellest, kas selle ehk teise „kondiloopija“ suhtes küllalt kompromiteerivaid andmeid leidub selleks, et teda provokaatoriks välja kuulutada, otsustas Keskkomitee 1932 a. kõige kategoorilikumalt hoiatada kõiki parteiliikmeid sarnaste kärnkonnadega läbikäimise eest. See sündis kolme aasta eest.

On viimane aeg, et meie partei liikmed sellest Keskkomitee korraldusest vastavad järeldused teeksid. „Kondiloopijatest“ tuleb eemale hoida niisamuti nagu provokaatoritest, vaatamata sellele, missugused mineviku suhted, seltsimehelikud jne sisedemad kedagi meist nendega enamalt ka ei oleks sidunud. („Kommunist“.)

Hiina revolutsioon tõusul

Sm Van Mini kõne Kominterni VII kongressil¹

Seltsimehed! Ühenduses kasvava imperialistliku pealetungiga asumaade ja sõltuvate maade rahvastele ning rõhutatud rahvaste imperialismivastase rahvusliku vabastuselii-

kumise kasvuga kõigil asumaadel ja poolasumaadel saab imperialismivastase ühtsa rahvaväerinna küsimus, nagu sm Dimitrov täiesti õieti ära märkis, erilise tähtsuse.

Ennenägematu rahvuslik kriis

Esimese näitena võtame Hiina. Mõned mõtlevad, et kui kord Hiinas suurel osal riigiterritooriumil nõukogude revolutsioon juba on võitnud ja klassivõitlus haruldastel teravnenud, siis pole imperialismivastase rahvaväerinna küsimusel enam mingit tähtsust. See on jame viga. Tõsiasjad kõnelevad just vastupidist. Tõsiasjad on selgelt näidanud ja näitavad, et tänapäeva Hiinas imperialismivastase rahvaväerinna küsimusel mitte ainult esimese järgu tähtsus ei ole, vaid, ma ütleksin, otsustav tähtsus.

Mispärast? Seepärast, et Hiina *ennenägematut rahvuslikku kriisi läbi elab*. Selle ennenägematu rahvusliku kriisi on kõigepealt esile kutsunud jaapani imperialismi kasvav sõjaline, poliitiline ja majanduslik laiutamine ning Kuomintangi valitsuse võrratu, kõige häbistavam rahvuslik äraandmine. Mandshuuria sündmuste ajast saadik 1931 aastal, s. t. vähem kui 4 aasta vältel, on peaaegu pool Hiina territooriumi jaapani imperialismi poolt osalt okupeeritud,

osalt tegelikult jaapani militaristide kamba raudse päka all.

Pärast Mandshuuriat — Shehe (Jehol), pärast Shehet võõde suure hiinamüüri ja Schanghaihuani ümber, pärast Schanghaihuani ja suure hiinamüüri strateegilikke punkte — niinimetatud „Nandungi demilitariseeritud raioonid“, pärast „Nandungi demilitariseeritud raioone“ — haarasid jaapani sõjajõud tegelikult Hebei, Tshahari, Suijuani provintsid. Tanaka memorandumis märgitud Hiina, kui riigi, täieliku hävitamise plaani viiakse süstemaatiliselt ellu.

Viimaste aastate vältel on Tshiang Kaischek, Van Zsin-vei, Tschang Süe-ljän ja teised rahva äraandjad — Huan Fu, Jan Jün-tei, Van J-tan, Tschang Tshu-in jt oma „mittevastupanemise“ poliitikaga ühe meie provintsi teise järel maha müünud, Jaapani ühe nõudmise teise järel vastu võtnud; samal ajal peavad nad verist sõda oma enese rahva vastu ja suruvad maha igasugust hulgalist liikumist, mis suunatud on Jaapanile vastupanemisele ja kodumaa päästmisele, varjates endid demagoogiliku seletusega, et „esiteks on vaja sisemine rahu saa-

¹ Kõne on trükitud lühendatud stenogrammi järgi.

lutada ja siis alles välisele vaenlasele vastu panna". Viimasel ajal ajavad need kodumaa äraandjad „Hiina ja Jaapani koostöö“ juhtsõnade all niisugust avalikku ja niisugust häbiväärt müüdavuse ja kapituleerimise poliitikat, mida ei tunne ei Hiina ajalugu, ega kogu maailma ajalugu.

Kui niisugune asjade seisukord edasi

kestab, siis haaravad jaapani imperialistlikud röövikud nähtavasti järk-järgult ka meie ülejäänud provintsid oma kätte. Ja sellega muudetakse meie maa, millel inimsoo ajaloos kõige vanem, viietuhande aastane, kultuur, lõpulikult asumaaks, ja meie, maailmas kõige suurem, 450-miljoniline rahvas surutakse täielikult orja seisukorda.

Ühtne imperialismi-vastane rahvaväerind

Küsimus on risti üles seatud: kas imperialismi pealetungimisele vastu panna— ja siis elu; või välisele pealetungile vastupanekust loobuda ja siis—on surm. Kasvava rahvusliku kriisi tingimustes pole muud Hiina päästmise vahendit, kui kogu meie suure rahva üldine mobiliseerimine otsustavale ja halastamatule võitlusele imperialismi vastu. Ja ühes sellega pole kommunistlikul parteil kogu hiina rahva üldiseks mobiliseerimiseks pühale rahvuslik-revolutsioonilikule võitlusele imperialismi vastu muud abnõu, kui imperialismivastase ühtsa rahvaväerinna taktika.

Hiina kompartei on viimastel aastatel imperialismi-vastase ühtsa väerinna taktikat tarvitanud ja tarvitab edasi.

Kommunistid organiseerisid kõigis jaapani kiutööstuse ettevõtetes Schanghai tööliste üldstreigi XIX armee võitluse toetamiseks; siis löid meie Schanghai partei-organisatsioonid töölistest ja üliõpilastest arvukad relvastatud salgad võitlusest osavõtmiseks väerindadel, transpordi-, sideme-, luure-, varustamise-, punaseristi-, jne salgad abiandmiseks ja seljataguse kindlustamiseks; pealeselle saatis nõukogude keskvalitsus, oma raskele rahanduslikule seisukorrale vaatamata, kümned tuhanded dollarid tööliste jaapanivastase kangelasliku streigi toetamiseks.

Kuid kogu tõsidusega tuleb seda tõsisasja konstateerida, et Hiina komparteil pole seniajani veel õnnestunud *seda taktikat tõesti järjekindlalt ja vigadeta läbi viia*.

Näiteks oleks Hiina kompartei pidanud Schanghai kangelasliku kaitse ajal laialdase ühtsa imperialismi-vastase väerinna looma kõigi nendega, kes XIX armee relvastatud võitlust jaapani okupantide vastu toetasid; kuid meie partei üksikute juhtide ekslikkude seadete tagajärjel, kes „tööliste, talupoegade, soldatite, kaupmeeste ja haritlaskonna liidu“ juhtsõna lubamatuks pidasid, jäi tõesti laialdane jaapanivastane rahvaväerind loomata. Hiina kompartei oleks pidanud Schanghai üldstreigi orga-

niseerima ja püüdma kõigi punaste, reformistlikkude ja Kuomintangi ametiühingute laialdase ühtsa väerinna alusel tööliste relvastamist jaapani imperialismi vastu läbi viia; kuid meie ametiühingute tegelaste parempoolse oportunistliku sabotaashi ja pahempoolsete sektantlikkude vigade tagajärjel ei teostatud üldstreigi juhtsõna, ja tööliste relvastamist väerinnale saatmiseks teostati võrdlemisi õige vähesel määral.

Fukiangi sündmuste ajal oleks Hiina kompartei niisamuti sellest lähtuma pidanud, et need sündmused on punaväe poolt Kuomintangi vägedele võitluskokkuleppe sõlmimise kohta saadetud üleskutse otsene tagajärg, millises üleskutses ettepanek tehti ühise võitluse pidamiseks jaapani imperialismi ja tema agendi—Tshiang Kai-scheki—vastu, ja et seepärast XIX armeesse ja Fukiangi valitsusse täie tõsidusega tuleb suhtuda, kui oma liitlasesse. Kuid meie partei üksikute juhtide mehaaniliste seadete tagajärjel selles küsimuses, kuidas võidelda „katse vastu leida Hiina arenmises kolmandat teed, s. t. mitte nõukogude teed, ei ka mitte Kuomintangi teed“,— ei hinnanud Hiina kompartei väärikalt Fukiangi sündmuste poliitilist tähtsust. Siit järgnes ka meie sõjaline viga, sest selle asemel, et ühes XIX armeega Tshiang Kai-scheki vastu kõige vastutavamal põhja-ida väerinnal Kiangsis ja Fukiangis sõjariistus võitlust pidada, otsustas Hiina punaväe sõjaväeline juhatus oma väeosad sellelt väerinnalt ära viia ja nad lõuna ning lääne suunas ära saata, et Tshiang Kai-scheki vägedele seljatagant lööki anda. Selle tagajärjel polnud ta suuteline XIX armee võitlusele õigel ajal tõelikku ja tõsiselt abi andma.

Meie partei peab oma imperialismi-vastase rahvaväerinna taktikat arendama kuni kõige julgema, kõige laialdasema ja kõige võimsama hoo ja ulatuseni, et hiina rahvas tema abil võimalikult kiiremini võiks tõesti ühineda üldiseks võitluseks oma kodumaa päästmiseks.

Kuidas peab see Hiina kompartei taktika edasi arenema? Minu arvates, ja kogu Hiina kompartei keskkomitee arvates, peab see taktika selles seisma, et kompartei ühes Hiina nõukogude valitsusega terve rahva, kõigi parteide, gruppide, sõjaväeosade, hulgaliste organisatsioonide ja kõigi silmapaistvate poliitiliste ning ühiskonnategelaste poole pöörab—ettepanekuga, ühes meiega ülehiinaline rahvusliku kaitse ühendatud rahvalitsus organiseerida. (*Kiiduavaldused.*)

Ja ühes sellega peab Hiina kompartei terve rahva ees täie vastutusega avalikult teatama, et ta sellest rahvusliku kaitse ühendatud rahvalitsusest, nõukogude valitsuse esindajate kõrval, osa võtmas tervitaks kõiki neid, kes ei soovi asumaa ori olla, kõiki soldateid ja komanderisid, kes valmis on oma sõjariistu oma rahva ja kodumaa kaitsmisele pöörama; kõiki parteisid, gruppe ja organisatsioone, kes soovivad pühast rahvuslikust vabastusevõitlusest osa võtta; kogu ausat noorsugu Kuomintangi liikmete ja sinisärklaste liidust, kes tõesti oma rahvast ja oma maad armastab; kõiki hiina pagulasi, kes oma kodumaad päästa soovivad, ja kõiki vendi vähemusrahvustest, kes imperialistide ja nende agentide—hiina militaristide—rõhumnise all on.

Mõned arvavad, et Hiina kompartei niisugune ettepanek kõigepealt ainult agitatsioonilikku ja propagandistlikku iseloomu kannab ja tõelikke tagajärgi ei või anda. Seltsimehed, see on täiesti vale.

See meie partei ettepanek on rajatud täiesti reaalsele objektiivsetele ja subjektiivsetele teguritele. Hiinamaa objektiivne seisukord tunnistab kujukalt meie partei seesuguse ettepaneku realiseerimise võimalust. Selle tõestuseks võin ma teile palju ja palju tõsiasju üles lugeda, mis teile ilma kahtluseta Hiinamaa tänapäevase tõelikkuse täielikku pilti näitavad. Selles pildis peegelduvad selgesti need nihkumised ja muudatused jõudude vahekordades Hiinas, mis näitavad, et relvastatud vastupaneku ja kodumaa kaitsmise vajaduse idee juba mitte ainult kõige laialdasemaid rahvahulkasid ei ole haaranud, vaid ka suured osad Kuomintangi vägedest ühes nende juhtiva koosseisuga, niisamuti ka paljuid hiina silmapaistvaid poliitilisi ja ühiskonnategelasi.

Selle tõestuseks jutustan ma teile järgmistest tõsiasjadest ja elavate inimeste tegudest.

1. Schanghai kangelaslik jaapanivastane

kaitsmine XIX armee poolt 1932 a. jaanuaris-veebruari-märtsis. XIX armee oli koostatud Kuomintangi väeosadest. 2—3 aasta vältel pidas temagi Tshiang-Kai-Scheki käsul võitlust meie punaväe vastu ja sai korduvalt lüüa. Kuid pärast Mandshuuria sündmusi 18. novembril 1931 aastal, ja iseäranis ühenduses Jaapani pealetungiga Schanghaile ning rahva jaapanivastaste väljaastumiste ennenägematu kasvuga pööras see XIX armee oma komanderide Tsan Tin-kaiga, Tshang Huang-looga, Un Tshao-jüngiga eesotsas, Nankingi valitsuse käsule vaatamata, oma sõjariistad jaapani imperialismi vastu ja kirjutas sellega ühe ilusama lehekülje hiina rahva vabastusevõitluse ajalukku.

2. Fukiangi sündmused 1933 aasta lõpul ja 1934 a. algul. XIX armee nendesamad komanderidega eesotsas, oma enese kibeda kogemuse põhjal veendunud Nankingi valitsuse ja Kuomintangi kõige häbitavas rahvuslikus äraandmises (näiteks saatis Tshiang Kai-schek oma väeosad Schanghai kaitsmise ajal XIX armeelt sõjariistu käest ära võtma, ja ainult selle tagajärjel, et saadetud väeosad omavoliliselt XIX armee poole üle läksid, et üheskoos jaapani imperialismi vastu võidelda, läks Tshiang Kai-scheki plaan nurja) ja olles vihane sõjalise tegevuse pärast oma enese rahva, s. t. punaväe, vastu, — sõlmis viimasega võitlus-kokkuleppe ühiseks võitluseks jaapani imperialismi ja tema agendi, Tshiang Kai-scheki, vastu ning pööras uuesti oma sõjariistad rahva vaenlase — Tshiang Kai-scheki — vastu; veel enam, ta kuulutas avalikult, et ta Kuomintangist lahkub ja Nankingist sõltumatu Fukiangi rahvalitsuse organiseerib. Neist Fukiangi sündmustest võtsid osa isegi niisugused tuntud suured militaristid, nagu Tshang Min-tshu, Li Di-scheng jt.

3. Kuomintangi vägede korpuste jaapanivastased ja Tshiang Kai-scheki vastased sõjariistu väljaastumised kindralite Di Hun-zangiga, Fan Tshang-uga, Sun Tjäng-iniga jt eesotsas 1933 a. Põhja-Hiinas. Nende korpuste ja ühe osa nende juhtiva koosseisu radikaliseerumise protsessi kõige paremaks tõestuseks on kindral Di Hun-zangi käitumine. Kindral Di Hun-zang, olles Kuomintangi vägede 30. korpuse komander, pidas Tshiang Kai-scheki käsul ühes oma korpusega 2 aastat sõda IV punaväe vastu Honan-Hubei-Anhuei väerindadel. Kindral Di Hun-zang, keda vaimustas punaväe ja punaste partisaanide kangelaslikkus nende vabastusevõitluses,

ja vihastas Nankingi valitsuse alaline äraandmine Jaapani huvides, hakkas rahva poole ülemineku vajadust ära tundma.

Mõni aeg hiljem hakkas ta Hiina kompartei keskkomiteed tungivalt paluma, et see ta oma ridadesse vastu võtaks. Meie partei keskkomitee võttis ta oma ridadesse. Sellest ajast alates töötas ta kui kommunist, täites kõik partei juhatused ja juhtnõõrid. Ta kulutas oma raha ja varanduse revolutsiooni ja rahva asjale. Kui tema aktiivne töö kodumaa päästmiseks sõjaliste ja rahva jõudude kogumise alal kogu Põhja-Hiinat vapustas, organiseeris Tshiang Kai-schek jaapani imperialismi abil alguses Di Hun-zangi tapmise katse; selle tapmiskatse juures sai Di Hun-zang raskesti haavatud, ta sattus vangi ja hukati Tshiang Kai-scheki käsul Beipinis. Kogu hiina ja välismaa ajakirjanduse teatel pidasid sm Di Hun-zang ja tema poole-

hoidja Shen In-tshi, raskele füüsilisele seisukorrale vaatamata, endid Kuomintangi kohtu ees ja hukkamise ajal üleval kui kindlad ja truud rahvakangelased ja rahvavõitlejad. Valjult ja vihaselt lugesid nad mõlemad kohtu ees üles Kuomintangi lõpmatud kuritööd rahva ja riigi vastu. Mõlemad hüüdsid hukkamise eel: „Elagu Hiina kompartei! Maha Jaapani imperialism ja tema Kuomintangi agendid!“

4. 1933 a. Hiina rahva rahvusliku sõja organiseerimise põhimise platvormi avaldamine jaapani imperialismi vastu, millise platvormi alla kogus tuhandeid allkirju eesotsas Sun Zsin-lini allkirjaga.

Kas võib kahelda, et ühenduses rahvusliku ja sotsiaalse kriisi edasise süvenemisega kõik, mis paremat ja mis ausat on Hiina ühiskonnas, võitlusele tõuseb oma rahva ja oma kodumaa vabastamiseks imperialismi ja tema agentide käest!

Punaväe ja nõukogude jõud Hiinas kasvavad

Hiina kompartei ettepaneku reaalsus ei juurdu mitte üksnes maa objektiivses seisukorras, vaid ka subjektiivse teguri, s. t. punaväe ja nõukogude, jõu kasvus.

Pärast Kommunistliku Internatsionaali täidesaatekomitee XIII pleenumit sai hiina punavägi poolteise aasta jooksul uue suure võidu. Mitte ainult et punaväe peajõud nõukogude endisest keskraioonist Kiangsi-Fukiangist, kus neid Tshiang Kai-scheki peaaegu miljoniline armee strateegiliselt piiras, kompartei keskkomitee ja Hiina nõukogude keskvalitsuse juhatusel edukalt välja tulid; punavägi purustas vastase rõnga lõuna ja lääne väerindadel ning pani toime kangelasliku teekonna Kiangsist Põhja-Lääne Hiinasse. Sel teekonnal läbi 9 provintsi territooriumi, üle kõrgete mäeharjade, läbi teedeta maakohtade ja võimsalt voogavate jõgede tervel teel üle 3 tuhande kilomeetri, alaliselt lahinguid lüües, näitasid hiina punaväe peajõud (sm *Manuilski*: „Elagu Hiina kangelaslik punavägi!“ *Tormilikud kiiduavaldused*.) kodusõja ajaloos ennemägemata kangelaslikkust ja sõjakunsti. Punavägi täitis õigel ajal Sõtshuani ülemineku peaplaani, ühines punaste relvastatud jõudude teise põhimise osaga (IV armee) Tsheng-tu linna ümbruses ja lõi ühes selle osaga ühe osa Kuitshou, Sõtshuani, Sikana, Jünnani, Kansu ja Schensi provintside territooriumil niisuguse laialdase ja kindla uue nõukogude keskraiooni, millist varem veel pole tuntud.

Punaväe elav jõud kõigis nõukogude raioonides ei ole aga viimase raskete lahingute ajajärgu kestel mitte vähenenud, vaid, vastupidi, paljugi suurenenud. Vaenuliku välismaade ja hiina ajakirjanduse andmetel tõuseb punaväe reguläärsete väeosade suurus juba poole miljoni inimeseni.

Peale selle olid kõik punaväe suured rühmad enamalt laialipillatud, side üksteisega puudus; nüüd aga on nad kas territoriaalselt ühinenud või endi vahel partisaanliku või mõne muu sideme sisse seadnud. Varem asus punaväe peajõud Kiangsi ja Fukiangi provintside raioonides, mis mitmeaastase sõja tagajärjel majanduslikus mõttes tugevasti olid ära kurnatud ja vastase poolt igast küljest alaliselt blokeeritud. Nüüd võtsid punaväe põhijõud oma alla Sõtshuani, Sikana, Kuitshou, Kansu jt provintside laialdased territooriumid, kus tagavaraallikaid sõjaväe varustamiseks ja tema osade isikliku koosseisu täiendamiseks võrratult rohkem on, kus kergem on sõjalist kaitset organiseerida, ja kus vastasel palju raskem on pealetungi plaane teostada, seda enam aga punaväe sõjaliselt ümber piirata.

Punaväe suurt võitu viimasel ajal tunnistab ka see tõsiasi, et Hiina kompartei keskkomitee juhtsõnad selle kohta, et *punaväe reguläär-väeosasid kuni ühe miljoni inimeseni suurendada ja nõukogude raioonide territooriumi sedavõrd laiendada, et nende elanikkude arv kuni 100*

miljonini tõuseks, — võivad juba lähemal ajal täiesti reaalseteks muutuda. (Kiidu-avaldused.)

See Hiina punaväe ja nõukogude uus ajaloolik võit võimaldab neil kahtlemata veel suuremal määral ja veel suurema jõuga kogu Hiina rahva juhina ja ühendava keskkohana välja astuda võitluses Jaapanile sõjariistus vastupanekuks ja kodumaa päästmiseks.

Subjektiivse teguri kõvenemist ei tunnistata mitte üksnes punaväe ja Hiina nõukogude jõu tõelik kasv, vaid ka Hiina kompartei jõu kasv. See viimane on juba parteiks muutunud, kellel peaaegu pool miljonit liiget on ja kes nõukogude raioonides mitte ainult tööliste enamiku oma poole pole võitnud, vaid ka rahvahulkade enamuse.

Hiina kompartei kasvu ja enamlustumist tunnistab kõigepealt see tõsiasi, et ta Kominterni leeninlik-staalinliku liini alusel karmis rahvusliku võitluse ja klassivõitluse koolis sajad ja tuhanded revolutsiooni asjale truud võitlejad üles kasvatada ja tugevaks karastada on suutnud, et ta on suutnud andekad ja võitlusevõimelised kaadrid luua, kes raskusi ei karda ja raskustele vastu lähevad, et neid ära võita. Nende võitlejate seas on niisugused silmapaistvad partei- ja riigitegelased, nagu seltsimehed Mao Zse-dun, Tschang Ho-tao. Sái-In, Tschou En-lowei, Bo-Gu, Tschang Un-tiang, Lin Zsu-hang, Van Dä-sái jt; nende seas on niisugused muinasjutulikud sõjaväekomanderid, nagu seltsimehed Tschu De, Zen De-hwei, Sü Siang-kiang, Ho Lun, Do Dshen-tang, Tschang Zang-hao, Siao Ke, Lin Biao, Lo Bingwei, Lü Bei-tscheng jt; nende seas on niisugused rahvakangelased ja klassivõitlejad, nagu seltsimehed Zõn Jei, Jan Jõi, Zü Zü-bo, Lo Den-siang, Zai Ho-scheng (Hiina kompartei keskkomitee poliitbüroo liige), Den Tshung-sä (keskkomitee liige), Jün Dei-in (partei keskkomitee liige ja Hiina komnoorsooühingu juht), Tshen Juang-dao, Ho Zsõi-schu (silmapaistvad juhid võitluses lilisaniaadi vastu), Mo Pin-lang (silmapaistvad kommunistid), kelle enamlik kindlus vastaste piinamiste ja türmi metsikuste ees, ning kelle kangelaslik surm igale kommunistile võitluse eeskuju näitas ja terves Hiinas ühiskondliku arvamise vaimustuse esile kutsus; nende seas on niisugused julged, kangelaslikud võitlejad, nagu seltsimehed Huang Gun-tsheo (partei keskkomitee liige, V punaväe komander),

Scheng Zei-ming (partei keskkomitee liige), Lu J (II punaväe poliitiline komissar), Sun Hwei-tschou (punaväe VII korpuse komissar), kes võitlesid kuni oma viimase veretilgani nõukogude ja punaväe asja eest; nende seas on niisugused tähelepanuväärt rahvakangelased, nagu seltsimehed Sun Sáo-bao, Fu Või-jüi jt, kes andsid oma elu kõige otsustavamates lahingutes Schanghai kangelasliku kaitsmise ajal, Tum Zang-shün, Bei Jang jt, kes kangelaslikult ohverdasi oma elu võitluses Jaapani okupatsioonivägede vastu Mandshuurias. Ja nende seas on niisugused Hiina tööliste ja talurahva punaväe kuulsa eelväe osa tähelepanuväärt komanderid ja poliitilised, nagu seltsimehed Fan Tshi-ming, Lü Tshü-si, Van Tshu-tshi, kes vastase kohtu ees kuulsusriikast punaväe ja kompartei lippu kõrgel hoiavad ning endile kaastunde ja austuse võidavad Hiina kõikide paremate inimeste poolt.

Hiina kompartei ideoloogiline, poliitiline ja organisatsiooniline kasv on sellega seletatav, et ta leeninliku Kominterni juhtimise all seisab, sellega, et ta võib kasutada Kominterni kõigi sektiioonide kogemust ja abi ning kõigepealt Kominterni juhtiva sektiiooni — ÜK(e)P — rikkalikku kogemust; oma kasvu eest on meie partei tänu võlgu sellele, et ta on truu selle inimese õpetusele, kes pärast Vladimir Iljitshi surma edasi arendab marksismi-leninismi teooriat ja taktikat üldse ning marksismi-leninismi teooriat ja taktikat asumaade revolutsioonide kohta eriti, kes Hiina revolutsiooni strateegia ja taktika alused teoreetiliselt välja töötas, s.t. suure Stalini õpetusele. (*Kestvad tormilikud kiiduavaldused, „hurraa!“-hüüded, „banswei“, terovitusehüüded delegatsioonide poolt.*) Ja nimelt Hiina kompartei jõudude kasv võimaldab tal julgelt ja otsustavalt imperialismi-vastase ühtsa väerinna küsimust uut moodi üles seada.

Mõned arvavad, et see Hiina kompartei ettepanek on järjekordne manööver, aga mitte reaalne poliitika. See, seltsimehed, on niisamuti täiesti vale.

Mispärast? Seepärast, et need inimesed sellest tõest aru ei saa, et *kompartei peale rahva huvide teisi huviseid ei ole.* Kas imperialismile sõjariistus vastupaneku ja kodumaa päästmise asi ei vasta Hiina rahva huvidele? Muidugi vastab! Hiinamaa on meie kodumaa. Hiina rahvus — need on kommunistid, punavägi ja kõik meie kodumaa pojad ning tütreid!

Surematud kangelased

Hiina revolutsioon vajab toetust, kõigepealt kõigi suurte imperialistlikkude riikide tööliste poolt. Sellega ühenduses lubage mind kogu Hiina rahva nimel sm Dimitrovit tänada, kes kongressi nimel kinnitas, et Kommunistlik Internatsionaal kindlasti on otsustanud Hiina rahva võitlust tema vabastamiseks kõigist imperialistlikkudest röövikutest ja nende hiina agentidest toetada. Teie, seltsimehed, kogu maakeraproletariaadi ja rõhutatud rahvaste esindajad, kiitsite oma palavate kiiduavalduste ja ovatsioonidega selle sm Dimitrovi kinnituse täielikult heaks.

Sellega ühenduses pean ma teile teatama ühest tõelikult revolutsiooniliku internatsionaalse ühistunde põrutavast ajaloolikust aktist, mille 2 kuud tagasi meie kangelaslik jaapani seltsimees korda saatis. Käesoleva aasta 23. juunil töi Ida-Girinis, Linani kreisis, Jaapani sõjaväe autojuht veoauto, kuhu oli laetud 60 tuhat püssi- ja kuulipilduja-padrunit, granaati ja pommi, kaugele mägisesse kohta, kus tavalikult jaapanivastased partisaanid-hiinlased peidus asuvad. Kuid kestvatele otsimisele vaatamata ei suutnud ta partisaane leida. Läheduses kõlasid juba pealetungiva jaapani salga püssipaugud. Siis otsustas jaapani autojuht oma elule lõpu teha.

Hiina partisaanid löid jaapani vägede rünnaku tagasi, ja 24. juunil hommiku vara leidsid nad mäeteel veoauto surnud autojuhiga. Tema taskust leiti lahkimiseks kirjutatud kiri, mis oli neile adresseeritud. Selles kirjas kirjutas jaapani autojuht:

„Kallid seltsimehed jaapanivastasest rahvasõjapäevast ja kõigist jaapanivastastest partisaansalkadest!

Ma saatsin teile väikese kingituse — 60 tuhat padrunit ja palju käsigranaate ning pomme. Ma oleks tahtnud teiega isiklikult sellest otsustust armastusest, ühistundest ja austusest kõneleda, mida Jaapani kompartei ja Jaapani töötav rahvas teie rahvuskangelaste, kogu lähedase ja armastatud Hiina rahva ja vahva Hiina vennas-kompartei vastu tunnevad — meie ühises võitluses jaapani imperialistlikkude röövikute vastu. Ma ootasin teid kaua, kuid ei suutnud ära oodata. Ma kuulsin juba lähenevate jaapani vägede püssipaukustid. Mis jäi mul üle niisuguses seisukorras teha? Jaapani vägede juurde tagasi pöörata ma ei taha ega või. Ma otsustasin enesele lõpu teha ja teile selle väikese kingituse jätta. Kuid ei tea, kas teie selle kätte saate. Soovin, et teie ta kätte saaksite.

Surun kõvasti kätt.

Seltsimeheliku tervitusega, üks teie jaapani seltsimees-kommunist, 23.VI-1935 a.“

(*Tormilikud kiiduavaldused, kongressisaadikud laulavad „Internatsionaali“.*)

See pole mitte juhuslik sündmus, see on ajalooliku tähendusega sündmus. See

sündmus peegeldab Käuge-Ida kahe suure rahva vastastikust armastust, austust ja ühistunnet. Jah, seltsimehed, meie oleme jaapani imperialismi vastu, kuid meie armastame jaapani rahvast. (*Kiiduavaldused.*) Meie oleme sellepärast jaapani imperialismi vastu, et ta meid, hiina rahvast, rõhub, kurnab ja hävitab. Kuid meie armastame jaapani rahvast sellepärast, et jaapani rahvas niisamuti, nagu meiegi, ühes meiega võitlust peab ühe ja sellesama ühise vaenlase — halastamatu, verise jaapani imperialismi vastu.

Jah, seltsimehed, see on ainult üks meie kangelaslike jaapani seltsimehi — kommuniste. Niisuguseid revolutsiooniliku internatsionalismi kangelasi peaks jaapani ja teistes meie parteides palju olema. Kuid üks niisugune kangelane kutsub esile revolutsionääride ja kogu maailma paremate mõtlejate väerika vaimustuse ja austuse. Ma palun kõiki kongressil viibijaid selle meie igavesti unustamatu, armastatud ja austatud, surematu kangelase — tundmatu jaapani seltsimehe — mälestust püstitõusmisega austada. (*Kõik tõusevad püsti.*)

Igavene au meie surematule kangelasele!

Au meie kangelaslikule jaapani kompartei, kes oma ridades kasvatanud niisuguse kangelasliku revolutsiooniliku internatsionalismi võitleja!

Au kangelaslikule Jaapani töölisteklassile ja Jaapani töörahvale, kes annud niisuguse suure poja, kelle üle kogu maailm võib uhke olla!

Au meie leeninlik-staalinlikule Kommunistlikule Internatsionaalile, kelle ridades ainult võib üles kasvatada ja karastada niisugust tõelikult suurt kangelast, kes ei kahetse oma elu anda üleilmse revolutsiooni suure asja eest! (*Kiiduavaldused.*)

Seltsimehed kommunistid ja sotsiaaldemokraatlikud töölised! Asumaade revolutsioonide asi pole tähtis mitte üksnes seepärast, et asumaade ja sõltuvate maade rahvad maakeraelanikkonnast absoluutse enamuse moodustavad. See asi pole tähtis mitte ainult seepärast, et asumaade rahvaste enamik tõesti töörahvas on; ta pole tähtis ka mitte üksnes seepärast, et seal on olemas ja võitlevad meie enese töölisteklassi ja tema partei osad, *vaid ka seepärast, et seal, tegelikult needsamad rahva vaenlased võimul on, kelle vastu ja kelle võimu kukutamise eest teie oma enese kodus võitlete.* Põlglik suhtumine asumaade revolutsioonidesse — see on üks sotsiaaldemokraatlikkude kallakute jäänu-

seid kommunistide ja eesrindlike töölise seas; sellele tuleb otsustavalt lõpp teha!

Praegustes klasside võitluse, rahvusvahelistes tingimustes tuleb meil, saagu mis saab, kapitalistlike maade proletariaadi ja kogu asumaade ilma rõhutud rahvaste tõelikult võitlusvalmis üleilmne ühtne revolutsioonilik väerind luua — võitlemiseks imperialismi ja tema agentuuri üleilmse kontrevolutsiooniliku ühtsa väerinna vastu. (*Kiiduavaldused.*)

Selleks on meil kõik põhimised eeldused olemas; meil on ühine vaenlane — imperialism, meil on ühine programm ja eesmärk võitluses sotsialismi eest, meil on üleilmse revolutsiooni strateegia ja taktika, meil on revolutsiooniliku võitluse ühine kants — NSV Liit, meil on ühtne üleilmne partei — Kommunistlik Internatsionaal, ja meil on ühine eestvedaja ning juht — suur Stalin! (*Saal aplodeerib püsti seistes.*)

Seltsimehed, alati tuleb mees pidada Vladimir Iljitshi viimast artiklit, viimast testamenti, milles ta kapitalismi arenemise perspektiivile pärast sõda, kapitalismi ja sotsialismi vahelise võitluse perspektiivile selge hinnangu andis ja ühes sellega hinnangu asumaade revolutsioonide osale ning tähtsusele otsustavas võitluses sotsialist-

liku ja kapitalistliku ilma vahel. Selle artikli lõpul kirjutab Lenin:

„Võitluse tulemus oleneb, lõppude lõpuks, sellest, et Venemaa, India, Hiina jms maakera elanikkude hiiglasuure enamiku moodustavad. Ja nimelt see elanikkude enamik just tõmmatakse viinastel aastatel haruldase kiirusega võitlusesse oma vabastamise eest, nii et selles mõttes ei või olla kahtluse varjugi selle kohta, missugune saab olema üleilmse võitluse lõpulik lahendus. Selles mõttes on sotsialismi lõpulik võit täielikult ja ilmingimata kindlustatud“¹.

Jah sotsialismi lõpulik võit on täiesti ja ilmingimata kindlustatud, eriti praegu, mil eesrindlike imperialistlike maade töölisteklass ja asumaade ilma rõhutud rahvad ühisele võitlusele tõusevad fashismi, kapitalismi ja imperialistlike sõdade vastu, ühisele võitlusele nõukogude võimu ja sotsialismi eest.

Seltsimehed! Sammume edasi — kõrgemale Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini lipp, kõrgemale Kommunistliku Internatsionaali lipp! Sammume vastu üleilmse sotsialistliku revolutsiooni võidule! (*Tormilikkud kiiduavaldused. Kostavad inglise, hispaania jt delegatsioonide tervitusehüüded. Korea delegatsioon laulab „Internatsionaali“, millele terve kongress kaasa laulab.*)

¹ Lenin, venek. kirjatööde kogu, 2. väljaanne, XXVII köide, lhk. 416—417.

A. Jakobson

„Tugeva“ valitsuse uus põhiseadus Poolas

23. märtsil käesoleval aastal kinnitas Poola parlament (seim) riigi uue põhiseaduse, ühenduses sellega tühistades senini maksva 1921 aasta 17. märtsi põhiseaduse.

Millest on tinginud ja millega seletatav sarnane riigi põhiseaduse muutmine, mis 14 aastat maksev oli olnud?

Et selles küsimuses selgusele jõuda, on tarvis lühidalt Poolamaa kui iseseisva riigi arenemist vaadelda.

Praegune Poolamaa tekkis 1917 aasta Venemaa suure oktoobrirevolutsiooni ja 1918 a. Saksamaa novembrirevolutsiooni tagajärjel.

Poola kodanlusel läks korda hulkades isamaalsust ja marurahvuslust õhutada, mille tekkimiseks tsaarivalitsus teiste rahvaste metsiku tsagakiusamise poliitikaga laiades poola rahvahulkades soodsa pinna oli loonud, ja seega oma võimu, diktatuuri, sisseseadmiseks poolehoidu võita. Kohe oma võimu alguspäevadest peale hakkas poola kodanlus imperialistlikku poliitikat

ajama, vallutades vägivaldselt Galiitsia, suure osa Valge-Venemaad ja osa Leedut. Kuid kõike seda oli talle veel vähe, poola kodanluse imperialistlik saagiahnus oli nii suur, et ta 1920 a. kallaletungimist algas Nõukogude Venemaale. Et see ettevõtte äpardus, selles on poola kodanlus kõige vähem süüdi, ta tegi kõik, mis võis, et oma imperialistlikku programmi teostada. Kui see temal täiel määral korda ei läinud, siis sellepärast, et Nõukogude Venemaa kangelaslik punane sõjavägi poola intervendid Kiievist ja Minskist veriste peadega välja peksis.

Peale seda äpardust sõjas Nõukogude Venemaa töörahva vastu, nähes marurahvusluse laine langemist ja klassiteadvuse ning revolutsiooniliku meeoleu tõusu töölise ja talurahva hulkades, algas poola kodanlus osavat manööverdamise ja hulkade petmise poliitikat.

Selle tulemusena sündiski 1921 aasta 17. märtsi põhiseadus. See põhiseadus tegi

suuri sõnu, andis veel suuremaid demokraatlikke lubadusi. Sel ajal räägiti palju rahva valitsusest, valitsuse vastutusest rahva ees jne. „Kõrgem võim Poola riigis kuulub rahvale“, oli põhiseaduses öeldud. President, senat ja seim, niisamuti ka kohus, on vaid demokraatia organid seaduseandluse, täidesaate ja kohtu alal. Töö kuulutati tähtsamaks jõukuse aluspõhjaks riigis ja töötajad erilise kaitse alusteks riigi poolt. Pealeselle anti suuri lubadusi sotsiaalse kindlustuse, töökaitsese jpm alal. Kuulutati välja, et maksuta alghariduse saamine kõigile kohuseks tehakse.

Maaküsimuses mõisteti hukka eraomanduslik hangeldamine maaga ja erilise seaduseandlusega lubati maaküsimuses põhjalikke reforme läbi viia. Niisamuti anti suuri lubadusi kodanikuõiguste alal, lubati kindlustada isiku ja eriti rahvasaadiku puutumatus, sõna-, trüki- ja südametunnistuse vabadus ja veel palju muid vabadusi töörahvale.

Kõik need suured sõnakõlksud olid poola kodanlusele siis tarvilikud selleks, et tol tormisel, revolutsioonilaine kõrgeseisu ajajärgul päästa kapitalistlik kord ja imperiaalistliku kodanluse diktatuur.

Eriti suur ja tähtis osa selles hulkade petmises demokraatliku demagoogia abil kuulus, nagu kõigil teistelgi mail, poola sotsialistidele — pilsudskilastele Poola sotsialistlikust parteist (PPS), Bundile (juudi sots. partei) jt.

Kuidas poola kodanlus oma ülespühitud põhiseadust teostas?

Kui esimestel aastatel põhiseaduses antud lubaduste teostamist, edasi lükati põhjendusega, et „ootame paremaid aegu“, siis pani 1926 aasta maikuu fashistlik riigipööre (Pilsudski juhatusel) selle teostamise kavatsustele otse risti peale.

Fashistlik riigikord Pilsudski diktatuuri näol rehkendas põhiseadusega vaid niipalju, kuipalju see tema eesmärkidele kasulik oli. Tõsiasi on see, et poola tegelik elu möödunud 14 aasta kestel kunagi ega kuigi palju ei vastanud tema kirjutatud põhiseadusele.

Et Pilsudski fashistlik diktatuur põhiseadust kohe ja lõpulikult kolikambri ei heitnud, see tuli sellest, et osava demagoogiliku manööverdamise ja mürurahvuse õhutamise abil üheltpoolt ning surve ja terrori abil teiselt poolt fashismil korda läks kodanlusele laiemaid kurnamiste võimalusi ja imperialistliku programmi teostamise eeldusi kindlustada ning isegi väikekodanlistes kihtides endale teatud hulgalist ühiskondlikku aluspinda luua.

Niiviisi suutis pilsudskilaste valitsev „parteitu blokk“ demagoogia ja surveabinõude piiiramatu tarvitamise tagajärjel mitmetel parlamendi ja omavalitsuse valimistel enamuse võita ning seega ennast ka vana põhiseaduse alusel kindlustada.

Kuid sarnane demagoogia ei võinud igavesti kesta. Üldine majandusekriis, mis 1929 aastal algas, lõi eriti suuri ja sügavaid haavu poola rahvamajandusele.

Majanduslik lagunemine pole ka praegugi lõppenud, vaid kestab ka iseäraliku depressiooni ajajärgul edasi. Näiteks, kui tööstuse üldindeksi seis 1928 a. oli 100 ja 1934 a. lõpuks vastavalt 65, siis 1935 a. keskel oli ta vaid 59.

Eriti raskest seisukorras on põllumajandus ja rahandus. Esimeses kestab katastroofilik põllumajanduse saaduste hinna langemine, mis 1935 aasta sügiseks, poola majandusteadlaste arvamise järgi, kuni 7 slotile rukki kvintali (tsentneri) eest läheb.

Külaelanikkude elatistase, mis ennegi väga madal oli, langeb selle tagajärjel veel madalamale, kivijajärgu elaniku elatistasele, nagu selle kohta poola ajalehed kirjutavad.

Elarves sünnitavad puudujäägid maksudest enam kui miljardi slotilise üldpuudujäägi. Valitsuse rahvamajanduslik ja maksupoliitika tekitavad ikka suuremat rahulolematust ja seda isegi suure osa kodanluse ridades.

Üldiselt on Poola rahvamajanduse seisukord niisugune, et 15-ne-aastase iseseisvuse vältel on rahva sissetulek vähenenud, võrreldes sõjaeelsega, 49% ehk poole võrd, kuna ligi pool (40%) sellest poole võrd vähenenud rahva sissetulekust kulutatakse mittevalmistuslikuks otstarbeks, s. o. sõjaväe ja valitsuse aparadi ülevalpida-miseks.

Sarnane katastroofilik rahvamajanduse seisukord ei jäta oma mõju avaldamata hulkade poliitilisele meelsusele. Teravneb klassivõitlus ja kasvab laiaades hulkades rahulolematust nii linnas kui maal, mis väljendub streigiliikumise ja talurahva ületõusude kasvus.

Pilsudskilaste valitsev „parteitu blokk“, mis kehastab eneses suurkapitalistide ja mõisnikkude maskeeritud fashistlikku diktatuuri, tunneb, et sarnases olukorras hulgaline ühiskondlik aluspind ta jalgade alt kaob. See sunnib teda iga hinna eest oma seisukorda riigitüüri juures kindlustama. Ja selleks abinõuks ongi ammu juba kavatsatud uus põhiseadus.

Uue põhiseaduse koostamine algas ammugi. Esimene uus põhiseaduse kava esi-

tati seimile valitseva partei „parteitu bloki“ poolt 4 aastat tagasi, s. o. 1931 aastal. Kogu selle aja vältel arutati ja „täiendati“ teda igasugustes komisjonides ja alamkomisjonides. 26 juunil 1934 aastal võeti kava põhiseaduse muutmise kohta seimises esimeses redaktsioonis vastu. Seimi poolt vastuvõetud esialgne seadus rändas senatisse.

Senat omakorda tegi 97 parandust 63-le paragrahvile ning täiendas teda 8 osaliselt uue ja 19 päris uue paragrahviga. Nii sõelutuna ja täiendatuna jõudis see kava uuesti seimi läbivaatamiseks, kus ta ka 23. märtsil s. a. ära kinnitati.

Peale kommunistliku partei ükski kodanline ega sotsialistlik partei, olgugi küll valitsusele vastasrinnas seisev, mingit aktiivset vastutegevust valitsuse blokile ei avaldanud. Osa opositsioonist ei julgenud isegi parlamendis vastu hääletada, vaid jäi äraandlikult erapooletuks ja suurendas sellega pilsudskilaste võitu. Kuid siiski ei saanud viimased täit nõutavat arvu, kahte kolmandikku hääli, vaid kuus häält vähem. Sellest püüdsid küll vastasrinna parteid kui tähtsamast, nende arvates, trumbist kinni haarata, kuid parlamendi enamuses luges hääletamise siiski seaduslikuks ja uue põhiseaduse vastuvõetuks. Niiviisi sündis poola faschismi uus põhiseadus.

Millised on selle uue põhiseaduse peamised punktid?

Kõigepealt loob ta seadusliku aluse kõigele sellele faschistlikule valitsemispraktikale, mida 1926 aastast/ alates juba teostati, ja paneb aluse riigiparaadi ja kogu ühiskondliku elu edasiseks faschiseerimiseks. Ta kindlustab praegusele riigitiüri juures asuvale faschistlikule grupile monopoolse õiguse riigipiruka närimises.

Uus põhiseadus koondab jagamatult kõik võimu presidendi isiku kätte, muutes ta tegelikult absoluutseks isevalitsejaks. Presidendile alluvad kõik valitsuse asutused: valitsus, parlament (seim), senat, sõjariistus jõud, kohus ja riigikontroll. Ta määrab ministrid ja peaministri, kõrgema kohtu esimehe, riigikontrolööri, sõjavägede kindral-inspektori, vägede ülemjuhataja rahu ja sõja ajal. President võib erakorralise seisukorra välja kuulutada, erakorralisi seadusi välja anda, parlamendi laiali saata, kui ta seda tarvilikuks peab. Ta võib iseseisvalt teiste riikidega lepinguid sõlmida, neid alla kirjutada ja ratifitseerida ning isegi sõda kuulutada ja rahu teha.¹

¹ President pole piiramatult ainuvalitseja mitte ainult oma valitsuse 7 aasta kestel, vaid ta võib eluaegseks presidendiks jääda, kui ta seda soovib. Presi-

„Rahvaesindajate“ kogu jääb, nagu varemgi, ka uue põhiseaduse järele kahekojaliseks: alamkoda — seim ja ülemkoda — senat. Ühenduses põhiseadusega muudeti ka valimisseadust.

Kõigepealt kõrvaldatakse valimistelt noorsugu, kui kõige rahutum ollus. Valijate vanaduse alammäär, mis varem oli 21 aastat, on nüüd 24 aastale tõstetud.

Uue valimisseaduse järgi võivad seimi kandidaate üles seada selleks eriti määratud komisjonid omavalitsuse ja majanduslikkude asutuste ning ametiühingute (muidugi faschistlikkude) esindajatest. Valijad võivad ainult nende kandidaatide eest hääletada, keda komisjonid on esitanud. Et kõik see „valimise“ protseduur muud midagi ei ole kui niinimetatud „rahvaesindajate“ määramine ülalnimetatud komisjonide poolt (kes aga faschistliku valitsuse aparaadi käsitest koosnevad), on iseenesest arusaadav.

Niimoodi kõrvaldatakse parlamendist (seimist) kõigi poliitiliste parteide esindus peale valitseva faschistliku — pilsudskilaste — partei. Pilsudskilased on aga avalikult „parteitud“, ja sellega antakse valitsusele „väljaspool klasse“ ja parteisid seisev ilme. See manööver on niinimetatud totaalise ehk uutlaadi (faschistliku) riigikorra sisseseadmisele sihitud, kus kõik poliitilised parteid ja organisatsioonid, peale faschistlikkude, keelatud on, nagu seda näeme Hitleri Saksamaal, Itaalias, Eestis jm. Parlamendile on jäetud vaid teatud kitsad ülesanded: peajasjalikult riigi eelarvet arutada ja kinnitada, ja sedagi tegelikult nõuandva häälega, sest sel korral, kui ta otsused presidendi ja valitsuse seisukohtadega vastuolusse satuvad, võib president parlamendi lihtsalt laiali saata ja eelmise eelarve piirides iseseisvalt tegutseda. Parlament võib küll ka valitsuse tagandamist nõuda, kuid president võib valitsuse asemel parlamendi enese laiali saata.

Parlament võib seaduse eelkavasid aru-

dendi valimise kord põhiseaduse järgi võimaldab seda täielikult. Presidendi valivad 80 selleks eriti välja eraldatud isikut. Uue presidendi kandidaadi esitab president ise. Kui „valijad“, kes nii ehk teisiti presidendi poolt määratud, selle kandidaadiga ei nõustu, siis võivad nad oma poolt teise kandidaadi esitada, ja nendest kahest kandidaadist valitakse siis üldiste valimiste teel uus president. Kuid sarnane „demokraatia“ on võimalik ainult siis, kui vana president ise seda soovib; ei soovi ta seda, siis jääb vana president edasi valitsema. Põhiseaduses on öeldud, et president on „jumala poolt võetud“, ta kannab vastutust vaid „jumala ja ajaloos ees“. Sellane „jumalik seadus“ kindlustab faschismile, põhiseaduse autorite arvates, „igavese kestvuse“.

tada ja neid vastu võtta, kuid presidendil on „veto“ õigus, ta võib seadused arutamisel lihtsalt maha võtta ja parlamendi laiali saata.

Kuid et parlamendi teguvõimet veel täielikumalt kütkestada, selleks on uue põhiseaduse järgi ülemkoja — senati — õigusi seimi üle laiendatud. Senat, mis koosneb eriti valitud isikutest, kellest üks kolmandik on otsekohe presidendi enese poolt määratud, võib seimi otsused valitsuse tagandamise, erakorralise seisukorra lõpetamise ja muu kohta niisamuti nagu presidentki ära muuta; võib seimi poolt väljatöötatud seaduse eelkavadesse parandusi ja täiendusi teha ja seim võib neid tagasi lükata ainult kolme-viiendiku üldhääle arvuga.

Tegelikult on seim võimetu midagi läbi viima ilma senati nõusolekuta. Ja kõige selle juures ei ole seimi saadikul rahvasaadiku puutumatus õigust. Teda võib vastutusele võtta nii tegevuse eest väljastpoolt parlamentit kui ka parlamendis eneses.

Nii ei ole Poola parlamendil ei mingisuguseid seaduseandlikke, täidesaاتمise ega ka kontrollimise õigusi. Ta on vaid fashistliku valitsuse aparaadi jatkuks.

Niisugustena esinevad uus „paremustatud“ põhiseadus ja valimisseadus Poolas.

Mida toovad need seadused proletariaadile ja laiadele töötavatele hulka?ele?

Kuigi uus põhiseadus peajoontes seaduseandlikult juba rea aastaid kestnud valitsemise fashistliku praktika kinnitab, siiski sisaldab ta eneses tõsiselt hädaohtu töölise ja talurahva ühiskondlikele organisatsioonidele. Arenemine totaalse riigikorra suunas viib otsekohesesse hädaohtu kõik töölise ja talurahva organisatsioonid, eriti aga ametiühingud, mida ähvardab riigistamise, s. o. fashiseerimise hädaoht.

Uue põhiseaduse tähe all likvideeritakse viimased jäänused töölise sotsiaalse kindlustuse, töökaitse, streigivabaduse jne alal. Uus põhiseadus tähendab töölisele ja talurahvale kapitalistide ja mõisnikkude metsikut pealetungimist nende nii-kui-nii äärmiselt viletsatele elutingimustele.

Selsamal ajal on uus põhiseadus tähtsaks lülits poola fashismi sõjaplaanides. Tegutsedes käsikäes Hitleri-Saksamaaga, ilma igasuguse ühiskondliku mõju ja kontrollita, on pilsudskilaste valitseva grupi käed nüüd vabad sõjaavantüürideks.

Ainukene ühiskondlik jõud, kes tegelikult võitlust algas uue fashistliku põhiseaduse vastu, on Poola kommunistlik par-

tei. Kompartei algatusel loodi fashismivastane rahva-väerind ühiseks võitluseks nälja, terrori ja sõjavallitsuse vastu ning töö, leiva ja vabaduse eest.

Juba 1. mai meelevaldused pandi toime selle ühise väerinna juhtsõnade all. Nii olid suured ühise proletarise väerinna meelevaldused: Varssavis, Dombrovis, Petrokovis, Belostokis, Vilnos, Lvovis jm, mis murrangust sotsiaaldemokraatlike töölise meelevoludes kõnelesid: demonstreeriti üheskoos kommunistidega, vaatamata PPS ja Bundi juhtide keelule. Proletariaadi ühine väerind muutub tugevaks selgrooks rahva-väerinnas.

Kompartei tegi kõigile sotsialistlikele ja talurahva parteidele ettepaneku ühiselt uue põhiseaduse eelkava vastu välja astuda ühise, ühetasase, otse ja salajase valimisõiguse kaitseks. Sotsialistlike parteide juhid saboteerisid seda kompartei ettepanekut.

Sarnane äraandlik taktika kutsus veel suurema rahulolematuse vihatormi uue fashistliku põhiseaduse ja valimisseaduse vastu hulkades esile. Kommunistidel ja pahempoolsetel töölisteorganisatsioonidel läks korda ühist tegevuse-väerinda luua otsekohe sotsiaaldemokraatlike ja teiste töölisehulkadega ja nendega üheskoos poliitiliste protestistreikidega välja astuda. Nii viidi läbi 19. juunil poliitiline protestistreik Belostoki ringkonnas ja 25. juunil Varssavi ja Lodsi ringkonnas. Neile järgnes poliitiliste streikide laine üle kogu maa, millest osa võtsid töölise hulgas 80-st kuni 100% -ni.

See oli proletariaadi vägev meelevaldus fashismile, mis tunnistab suurest murrangust hulkade poliitilises meelevolus, nende küpsusest hulgaliseks poliitiliseks võitluseks.

Poola mõisnikkude ja kapitalistide poolt paljaksriisitud küla ärkad poliitilisele võitlusele; sagenevad kokkupõrked talupoegade ja politsei vahel Volõnias, Vilno piirkonnas, Suvalkis jm. Ka siin kannab võitlus teravat poliitilist iseloomu, ja Poola kompartei ees seisavad suured ülesanded poliitilisele võitlusele ärganud ja ärkavaid miljonilisi töötavaid hulki veel kindlamalt ühendada ühiseks rahva-väerinnaks võitluses rõhujate ja sõjaprovokaatorite vastu.

*

8. septembril olid nüüd Poolas seimi valimised uue valimisseaduse põhjal. Isegi valitsuse aruannete järgi, on ainult 46% valijatest valimistest osa võtnud, enamuse

boikoteeris valimisi. Paiguti käis ainult 10—15%, mõnes töölise raioonis koguni 30% valijaid valimistel. Nii Poolas kui ka väljaspool hinnatakse seda kui põrutavat hoopi valitsevatele kihtidele. See pole mitte ainult hulkade protest sellele vägivaldsele põhiseadusele, vaid umbusalduse avaldus rahva enamiku poolt valitsuse poliitikale üldse, muuseas ka sellele imperialistlikule nõukogudevastase sõja organiseerimise poliitikale, mida Poola valitsus Hitleri sabas sörkides ajab. Ja kahtlemata õhutab ning kinnitab see valitsuse läbikukkumine valimistel töörahva ühise väerinna poliitikat. —

Vaheajal on see hulkade võimas protest

valitsuse juhtidele hakanud mõju avaldama, milleks kaasa mõjub majanduse kriisi süvenemine. Peaministri vahetuse järel (oktoobris) hakkasid välismaa ajakirjanduses teated ilmuma „polkovnikute-valitsuse“ poliitika muutmisest üldse, nimelt aga selle Hitleri sabas sörkimise poliitika muutmisest, mida energilikult ajas Pilsudski käsik, välisminister polkovnik Beck. Kui kaugele need teated tõsioludele vastavad, on veel raske ütelda, kuid igatahes osutavad nad Pilsudskilt päranduseks jäänud jõhkra fashistliku diktatuuri sügavale sisemisele kriisile ja pankrotile, mis poola kurnajatekihtisid sunnivad oma võimu kindlustamiseks uusi vorme otsima.

Avalik teadaanne

Partei Tallinna Komitee tegelase Eltermann-Martõnovi tegevuse uurimise põhjal on Eestimaa Kommunistliku Partei keskkomitee selgusele jõudnud, et Eltermann on klassivaenlase poole üle läinud ning partei vastu provokatsioonilikku tegevust alanud. Keskkomitee ettepanekust, ilmuda partei organite ette ja anda oma tegevusest üksikasjalikult aru, hiilib Eltermann kõrvale, jätkates samal ajal provokatsioonilikku tegevust partei nimel ning katsudes parteid petta.

Sellepärast heitis EKP keskkomitee Eltermann-Martõnovi, kui klassivaenlase agendi, parteist välja.

Kõikidel partei liigetel keelatakse igasugune läbikäimine provokaator Eltermanniga.

Kõik partei liikmed on kohustatud töölisi Eltermanni eest hoiatama!

August, 1935 a.

Eestimaa Kommunistliku Partei
(Kommunistliku Internatsionaali sektsiooni)
Keskkomitee

Märkus:

Eltermann tegutseb praegu Tallinnas. Ta on võrdlemisi pikakasvuline ja kaunis paks. Valkjad juuksed, mida ta aga viimasel ajal värvivat, blond. Varjunimedena on ta tarvitanud „Kellamees“, „K. Mets“, „Mia“, jne; vahel ei tarvita ta mingit varjunime. Võimalik, et ta pärast paljastamist Tallinnas püüab oma tegevust mujal jätkata, sellepärast peavad partei liikmed igalpool provokaator Eltermanni paljastama.

VALGE EESTI ELUPÄEVAD

Juulikuu kroonika

11. — Jõgeval hukkus Eesti sõjalennuk kahe lenduriga.

12. — Sotsfachistide „Rahva Sõna“, kellel suured teened Pätsi diktatuuri võimule upitamises, on hulkade eemalejäämise tagajärjel ja vististi ka selle tagajärjel, et suurkapitalistid Puhud enam otstarbekohaseks ei pea oma raha asjata toetuseks kulutada, sunnitud oma elu, kui ajaleht, lõpetama ja ilmub edaspidi ainult veel kuu kord ühe pisikese trükipoogna suuruse ajakirjaua.

— „Päevalehe“ teatel pidasid Tallinna plekisepatöölised oma koosolekut. Plekitöölise palgaolud on kohutavalt viletsad. Tööpäev on 13—16 tundi pikk. Töötasu äärmiselt madal. Haigekindlustus puudub täielikult.

13. — Meleski klaasivabrikus puhkes kirblitõeliste streik. Töölised nõuavad töötasu tõstmist 5 sendi võrd tunnisi. Vabrikuomanikud on sellelt pi-

sikese nõudmise tagasi lükanud. Töölised otsustasid alata palgavõitlust.

15. — „Postimees“ arvustab eesti koolireformi ja jõuab otsusele, et see on tagasi sattunud endistesse Vene tsaariaegadesse. „Vene koolivalitsus löi seesuguse kirju koolikorralduse sellepärast, et väga kartis rahva haridust... Edasi kujuneb nüüd kesk-kool peamiselt jõukamate kooliks, kus andekusel on alles teisejärgu tähtsus.“

— „Viktooria“ lauavabriku tulekahju uurimine olla toonud päevavalgele, et vabrik seisnud pankroti lähel. Võlad kasvanud üle pea ning pankades puudunud usaldus. Tuli pidi siis päästma...

16. — „Päevaleht“ teatab, et Meleski klaasivabriku osaline streik jätkub. Kirblitõelised on jäänud oma nõudmiste juurde. Vabriku omanikud seisavad kategooriliselt vastu.

17. — Tallinna maaritõelised algasid palgavõit-

A. R.

lust. 400 maalritöölist kuulutasid 17. skp. streigi välja. Nõuavad alammäärana 40-sendilist tunnitasu ja kollektiivlepingut.

18. — „Päevaleht“ kirjutab, et Poola allveelaevastiku meeskond sõitnud saartele Eesti merekindlustustega tutvunema. Leht jätab vaid targu nime-tamata, milleks seda poola imperialistidel nii väga tarvis on.

— Pätsi suuvooder „Kaja“ higistab Eesti üliõpi-lasorganisatsioonide fashiseerimise kallal, soovitades hitlerlikke organisatsioonivorme ja kaevates eesti üliõpilaste „vähese“ militariseerimise üle. Kait-seliidu harjutustest olla liiga vähe; vaja manööv-reid, laagreid, rännakuid. Nõutakse sõjateaduse lek-toraadi sisseseadmist Tartu ülikooli jne. Lõpuks pöörab „Kaja“ avameelselt oma fashistliku hari-duseprogrammi välja, et milleks neid magistreid ja professoreid vaja, kui „üks julge sõdur lahingus võib rohkem korda saata kui 10 magistrit.“

19. — Kabala ja Sonda jaamade vahel töötavad liivavedajad hakkasid streikima, sest raudtee valit-sus vähendas töötasu 20 sendilt 17 sendile kant-meetrilt. Raudteevalitsus sunnib remonditöölisi, kes päevapalga alusel töötavad, streigimurdjatena tööle. Liivavedajate tööliste palgavõitlus kestab edasi.

— „Päevaleht“ kaebab, et fashistlik majaomanik-kude koda olla surnult sündinud. Valimistest osa-võtt äärmiselt loid. Kõigub 15—60 protsendi vahel. Hääleõigus oli tegelikult ainult suurmajaomanikku-del. See on nii, kuid „Pvl.“ süda ei valuta mitte väikeomanikkude pärast, vaid sellepärast, et tema suurperemeeste kamp valimistel läbi kukkus.

20. — Majaomanikkude lehe teatel on poliitsei läinud nädala jooksul üürimaksu jõuetuse pärast 40 töölis perekonda uutisale tõstnud. Seda ühe-ainsa nädala jooksul ja ainult Tallinnas!

— Nagu „Päevaleht“ teatab, on mahapõlenud „Viktooria“ kastivabriku töölised seni ainult poole oma saamata jäänud palgast kätte saanud.

Augustikuu kroonika

— 1. „Päevalehe“ teatel on mahapõlenud „Viktooria“ kastivabriku töölistele ikka veel palk välja maksmata. Viimased on pööranud sellekohase nõud-misega kohtu poole. Vabrikuananik, kes küll Lä-tis vabrikupõletamisega „kuulsaks“ saanud, vabasta-tavat lähemal ajal vahi alt, sest, puuduvad süüdistav-ad andmed“. Ja et hulk töölisi ilma palgata jäeti, see pole fashistlikkude kohtumeeste silmis üldse süütegu.

2. — Valge Eesti võtmumehed on viimaks oda-vad orjad leidnud: ajalehtede teatel on valitsus haka-nud vangisid hallparunitele orjadeks andma. Neid toidab ja riietab riik, palka maksta ei tarvitse, kurna niipalju kui jaksad, ja kui käravad — valitsus muretseb uute eest!

— Eesti kodanlised lehed teatavad, et Soome sõjaminister Eestisse külla sõtnud.

3. — „Postimehe“ juhtkirja autor noomib Leedu riigimehi, et miks need Eesti ja Läti eeskujul poola imperialismile küllalt sõnakuulelikud ei olevat. Eesti-Läti-Leedu koostöö võivat ainult siis kindlaks ja tihedaks muutuda, kui viimane end samuti kui esimesed Poola sõjakindralite koerarihma külge lasab kõita.

— „Vaba maa“ pole rahul senise kooliõpetajate valimise viisiga. Ta nõuab, et valimine tuleb anda „isikute ja asutuste hopleks, kes otseselt huvitatud õppejõust“. Nii siis seegi ivake demokraatlikku õigust fashistlikkudele kepjunkturitele ohvraks viia!

24. — Kodanluse terroristid hoolimata jätkavad maal-ritöölistes palgavõitlust. Poliitsei arreteeris 4—5 streikijat ning maalrite ühingu esimehe. Tööliste nõudmise tagajärjel oli kodanlus sunnitud neid vabaks laskma.

25. Tallinnas algas Eesti ja Soome pappide kon-verents. Kõnedest selgub, et koguduste „lambuke-sed“ alataa vähenevad. Sellest siis pappide nutu-laul, et „Praegusel ajal levib kõljkjal materialistlik ilmavaade... Ateism, mis Venes levib, tungib ka mujale...“ „Kust tuleb küll pööre ja lunastus!“

26. — Tallinna-Harju prefekt karistas kuut streiki-vat maalritöölist. „Kuritöö“ seisvat selles, et nad olnud aktiivsemaid streigitegelasi ning ähvardanud streigimurdjaid.

27. — „Päevaleht“ teatab, et Pätsi valitsus võtab kirjatuseühisuse „Postimehe“ sekvestri valitsuse alla. Põhjuseks — Tõnissoni „riigivastased“ kirjutused. Viimane jäeti fashistliku riigipiiruka juurest eemale, mispärast ta nüüd Pätsi valitsusele kõvasti oposit-siooni teeb.

29. — Streikivate maalritööliste koosolek otsus-tas, kodanluse vägivalle vaatamata, streiki jätkata, sest suurem osa tööandjaid loobus tööliste nõud-misi täitmast.

— Peeti ära tislertööliste koosolek. Läbiraaki-mistel selgusid nende äärmiselt viletsad palgaolud. Nõuti palgavõitluse alustamist.

— Elvas peetud „Isamaalidu“ rahvuspäeval man-as Eenpalu kuulajaid, et „... pöörake tagasi oma esivanemate südame juurde!“ Ta oli hirmus pahane Marxi õpetusele, mis vägisi tikkuvat rahvahulkasid valdama: „Tööline on tööandjaga, maamees lin-la-sega, üürnik majaomanikuga vastastikku vaenulikkudel frontidel“. Nii et tee demagoogiat ja seebita kõit kuidas suudad, aga „ühiselulist koostööd“ ei saa ega saa.

30. — Hitleri fashistlikud noored külastavad Eesti kodanluse võsukeisi.

— Tallinna plekisepad otsustasid ettevõtjateit nõu-da kollektiivlepingut ja palgaraamatute sissesead-mist, töökaitsse seaduse täpset täitmist ja 25-prot-sendilist palgakõrgendust. „Päevalehe“ teatel on suu-remas osas töökodades streik alanud.

6. — Valge eesti fashistlikkude kodade loomis-el on „Päevaleht“ ja „Kaja“ omavahel purelema läi-nud, kusjuures nende kodade telgitaguseid pisutki paljastatakse. Nii olla põllutöökoja „valimistel“ hall-parunid ka naiste, laste ning isegi sulaste eest hää-letanud. „Vaevalt küsitigi sulaste arvust“, teatab „Päevaleht“.

7. — Plekisepad jätkavad streiki. Hiljuti peetud läbiraakimistel olla tööandjad kategooriliskult loobu-nud kollektiivlepingule allakirjutamast.

— Lehed kurdavad, et Eestis kirjanduslik elu hoopis välja on kõngemas. Raamatud hallitavad aastate viisi raamatukaupluste ritulitel — keegi neid ei osta.

Põhjus on väga lihtne: tõusik raamatuid ei osta, töölistes aga näljapalga juures neid osta ei jõua.

10. — „Päevaleht“ teatab, et Petseri linnavalimis-tel otse avalikult hääli ostetud, makstes 25 senti hääle eest, sõjaväes hulgaliselt — korv õlut.

11. — Fashistlik „Isamaalitt“ pidas Haapsalus nõندانimetatud rahvuspäeva, kus valitsuse propa-gandajuht Oidermaa Pätsi diktatuuri igavest kest-vust kuulutas, et „nüüd oleme meie peremehed ja jääme nendeks igavesti“.

13. — „Päevalehe“ teatel murisevad erametsatöös- turid, et riiklik metsatööstus neile äritegemiseks liig väiksed võimalused jätvat. Seda ahnemad on riigipiiruka õgijad, eriti metsade arvel. Ja mis puutub neisse vähemate haide hea isu!

— „Postimees“ kaebab jällegi — põllutöölise puuduse üle. Higiastades selle nähte põhjuste otsimise kallal, on leht lõppude lõpuks siiski sunnitud tunnistama, et põhjuseks on põllutöölise näruine palk ja viletsad elutingimused.

14. — Tallinna plekiseppade palgavõitluse streik kestab juba 10-dat päeva. Nüüd on töösturid otsustanud kõik streikivad töölised 19-st augustist lahti lasta.

— „Päevaleht“ teatab, et Tartu rätsepatöölised otsustanud alata palgavõitlust. Lähemal ajal öeldakse ettevõtjatele kollektiivleping üles, sest et praegused rätsepatöö hinnad äärmiselt madalad on. Tööhindadele nõutakse 10—40 prots. juurde.

15. — Poola fashistlikud kütid olevat teel Eestisse, et Pätsile kingitust tuua. Küllap ta selle ära on teeninud.

— Eestis algas meremeeste streik. Streikijad nõuavad palgakõrgendust, laevatoitu ja kollektiivlepingut. „Päevalehe“ teatel võtavad streigist osa 3000 meremeest.

15. — „Kaja“ kurdab, et eesti kultuurühingud ja seltsid känguvad, liikmeid üles vähe. Selle asemel, et kultuuritööd teha, kaelakakse ja kistakse võimu pärast. Leht soovib väikeseltside liitmist, muidugi selleks, et kergem oleks neid Pätsi diktatuuri aiste vahele „tasalilitada“.

21. — „Päevaleht“ kaebab, et Tallinna vanad majalodud tuleksid asendada uute kivimajadega, kuid „turistid tunnevad huvi Tallinnas ainult vanalinnaga vastu“. „On kindel, et neid turiste ei suuda meie üllatada ega kõita mingite uute ehitustega“. Ja et turistid pisutki välisvaluutat toovad, sellepärast — lagunegu vanad lodud edasi.

— J. Vahtra kaebab, et päris häbi olla vaadata neid mälestusesambaid, mida kodanlus oma „kangelastele“ igale platsile laseb püstitada. Ta ütleb sõna-sõnalt: „On tõenäolik, et kui tahame oma naabrite ja võdaste silmis end paista lasta arenenud maitsega kultuurinimestena, tuleks enamik meie „mälestusesambaid“ paratamatult lammutada, mida varem seda parem, sest mitte kuskil mujal kultuurmaadel pole kunagi lubatav olnud inetute, kunstiväärusetu sammaste püstitamine avalikule platsile“.

„Päevaleht“ on seesuguse arvustuse üle hirmus vihane ja pahvatab välja: „Mis naabrid ja võdrad neist arvavad, olgu nende asi“. Punkt.

— „Päevalehe“ teatel tulla Eestis põllusaak hulga väiksem minevaastastest.

23. — Kreemholmi vabriku kudumisosakonnas vähendati tööpäevade arvu. Töö vähenemisega lasti ka töölisi töölt lahti. Ametlikult aga pasundatakse edasi „soodsast välsturgude konjunktuurist“.

— Riikliku statistika kokkuvõtetel näitavad, et 1934 aasta külgehakkavate haiguste koefitsient on 71 punkti võrd suurem kui eelmisel aastal. Kohutavalt suutenesid sarkid, difteeria, verine kõhutõbi ja teised haigused. Ja ometi oli läinud aasta Eestis suure „tõusu“ aasta!

— Plekiseppade streik lõppes tööliste osalise võiduga. Tööandjad olid sunnitud kõrgendada töötasu 20% võrd, seadma sisse palgaraamatud ning võtma töölised haiguskindlustuse alla. Kollektiivlepinguid stiski ei tehitud.

24. — „Päevalehe“ juhtkirjas loeme: „Hiljuti seletas majandusminister, et käesoleval aastal olevat Eestis tööpuudus likvideeritud. Aga sellest hoolimata jääb omaette küsimuseks ikkagi noortöölise palgutamine

nüüd ja edaspidi“. Seesama „Päevalehe“ kirjamees, kes mõni aeg tagasi pikki artikleid kirjutas „töötaleku likvideerimise viisaastakust“, peab nüüd ise tunnistama, et Eestis töötaolek on likvideeritud ainult paberil.

— „Päevaleht“ teatab, et Eesti pandimajad võtavad pantlaenuid aastast 15,2—18% sel ajal kui pankade diskontoprotsent on 6,5—7% See on üks viis, kuidas marodöörid Eestis kehvade hulkade viletsust ja tööpuudust endi taskute täitmiseks kasutavad.

25. — Mõõdunud nädala algul peeti Viljandis ülemaalist kirikunoorde konverentsi. „Päevalehe“ teatel on konverents läinud täielikult tühja ning lõppenud omavahelise kisklemisega.

27. — Meremeeste ja laevaomanikkude esindajad pidasid läbirääkimisi meremeeste palgaküsimuse asjus. Omanikud teatasid, et nad peavad nõudmisi ebareaalseteks, kuna omalt poolt nad mingisuguse ettepanekuga ei esinenud. Küsimuse kaalumise lükati tulevaseks teisipäevaks, kuna vahepeal palganõudmisega ka mehaanikud ja ohvitserid on esinenud.

28. — Sotsifaschist Karl Asti kohta, kes „tervise parandamiseks“ Marokkosse läks, kirjutab „Päevaleht“, et äri ja hangeldamine haiguse nagu peoga ära võtnud. Veel üks tõendus, et spekulatsioon ja sahkerdamine sotsi tervisele hästi mõjub.

29. — Faschistlik valitsus lükkas tööliste töölepingute seaduse otsustamise „edaspidiseks“. Põhjus: halparündid ei taha sellest teadagi, et tööliste õnnetusjuhtumite vastu kindlustamisest kuidagi osa võtta — käivat neil „üle jõu“.

— Tööstuse Ühispank tunnistati maksujõuetuks. Üks panga asutajad oli obligatsioonid oma tasku pannud ja hulga vähemaid vendi paljaks piganud.

— „Päevaleht“ teatab, et ettevõtjate poolt massilisi kollektiivlepingu rikkumisi ette tuleb. See on võimalik sellega, et poliitset tööliste palgavõitlust terroriseerib, mis ettevõtjail kollektiivlepingute rikkumist soodustab.

30. — Eesti suurkurnajad on asunud oma organisatsiooni loomisele, et hoogsamalt võidelda streigilaine vastu, mis viimasel ajal paljuid tööstusalasid on haaranud, eriti tööliste kollektiivlepingu nõudmise vastu.

— „Päevaleht“ kirjutab: „Kreemholmi vabrikus kudumise osakonnas vähendatakse veelgi töökoormatust tellimiste vähesuse tõttu. Oli arvata, et tellimiste vähesus osutub ajutiseks, kuid nüüd näib see püsivaks muutuvat, mille tulemusena 5-päevane töönädal võib kesta pikemat aega, ja vabrik on sunnitud 1. sept. vallandama teenistusest mitukümmend kudu- jat ja abilist.“

— Võru politseiülem karistas kedagi Rümningu nimelist 80 kr. rahatrahviga või 15 ööpäevase arestiga selle eest, et ta olla üllastanud kommunistlikku korda ja teinud maha Eesti kaitseleit. Sellesarnaseid karistusi sajab viimasel ajal õige ohttrasti, kuid ei näe, et see faschistlikkude riigimeeste autoriteeti põrmugi tõstaks.

— Suurest „kultuurilisest saavutusest“ teatavad kodanlise Eesti ajalehed: politseinikud varustatakse lammatava gaasi revolvratega. Esialgu võetakse tarvitusele pisargaas. Pärastpoole aga kangemat.

— „Päevalehes“ soovib üks „pedagoog“ sunnitöölaagri sisseadmist noorsoo jaoks. — Ikka edasi Hitleri jälgedes!

31. — Tartu nättuse päeval peetud kõnes lausub Päts, et „Eesti töös on Eesti kuld“. Püha tõsi, ainult et faschistlikus korras see kuld kurnajate tasku läheb ja ajnult töörahva enese valitsus selle — töörahvale kindlustab.

Toimetaja: *N. Karotamm, H. Pöögelmann, O. Rästas.*

Vastutav toimetaja: *H. Pöögelmann.* Tehniline toimetaja: *V. Sander.*

Väljaanne № 426. Ladumisele antud 13/XI 35. Trükkimiseks alla kirjutatud 16/XII 35. Paber 72×110. Aut.-p. 4¹/₄. Trükip. 2. Trükit. 1 p. 85 680. Trükit. üldse 171 360. Lengorlit 34 481. Tiraash 600. Töö nr. 8271. „Külvaja“ trükikoda, Leningrad, 31, Dsershinski uulits, nr. 49.

№ 331
Klasifikatsioon

„КЛАССОВАЯ БОРЬБА“ № 10 (181)

Журнал на эстонском языке

102208

Издательское Товарищество Иностранных Рабочих в СССР, Ленинград, 141, Апраксии пер., № 2
Välismaatööliste Kirjastusühisus NSV Liidus, Leningrad, 141, Apraksini põikuulits № 2

Hind 75 kop.